

เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วม

ในการจัดทำแผนชุมชนสามารถทำได้หลายวิธี และอาจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อช่วยสร้างการเรียนรู้และมีส่วนร่วมได้หลายรูปแบบโดยอาจเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมและตามความเชี่ยวชาญของแกนนำผู้จัดเวที

- จัดการประชุมแบบมีส่วนร่วม (AIC)
- แผนที่ชุมชน (Village Map)
- เส้นแบ่งช่วงเวลา (Time Line)
- การระดมสมองโดยใช้บัตรคำ (Metaplan)
- เครื่องมือส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชน (Participation Rural Appraisal : PRA)
- การกำหนดอนาคตหมู่บ้าน (Future Search Conference : FSC)
- การสรุปเชื่อมโยงด้วยแผนที่ความคิด (Mind Map)
- การวิเคราะห์ทุนและทุกข์ของชุมชน หรือการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ข้อจำกัด โอกาส (SWOT)
- และอื่นๆ

กฎกติกาการยาบในการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับแกนนำในการจัดเวที แผนชุมชนแก่जन

- ทำให้คนในชุมชนไว้วางใจในตัวผู้นำนักพัฒนาว่า เคารพสิทธิ์ ตักตักศรี และความคิดของเขาอย่างจริงใจ
- การเรียนรู้หรือค้นหาสถานการณ์ความยากจนในชุมชนต้องเริ่มจากความคิดของชาวบ้านและทำโดยคนในชุมชน
- เรียนรู้จากชุมชนเพื่อแก้ความเข้าใจผิดของตัวเอง
- สนับสนุนให้คนในชุมชนได้แสดงสิ่งที่มีอยู่และเป็นความคิดของเขาออกมา
- ให้คนในชุมชนใช้เกณฑ์และจัดกลุ่มความคิดตามแบบของเขาเองในการวิเคราะห์และวางแผน

- รวบรวมและเรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาด
- เชื่อมั่นว่าคนในชุมชนสามารถ คิด เรียนรู้ และแก้ไขปัญหของชุมชนได้เอง
- จัดจำกฎของวิทยากรกระบวนการให้แม่นยำและขึ้นใจว่า

นั่งลง ฟัง ไม่ขัดจังหวะ และไม่ชี้นำ

บันทึกช่วยจำ

“แผนชุมชน” เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารจัดการ
ชุมชนที่แสดงถึง ประสิทธิภาพของความร่วมมือและ
การเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา

คู่มือนี้ใช้ร่วมกันกับเอกสาร คู่มือนักพัฒนา

เรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมวิทยากรกระบวนการ

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

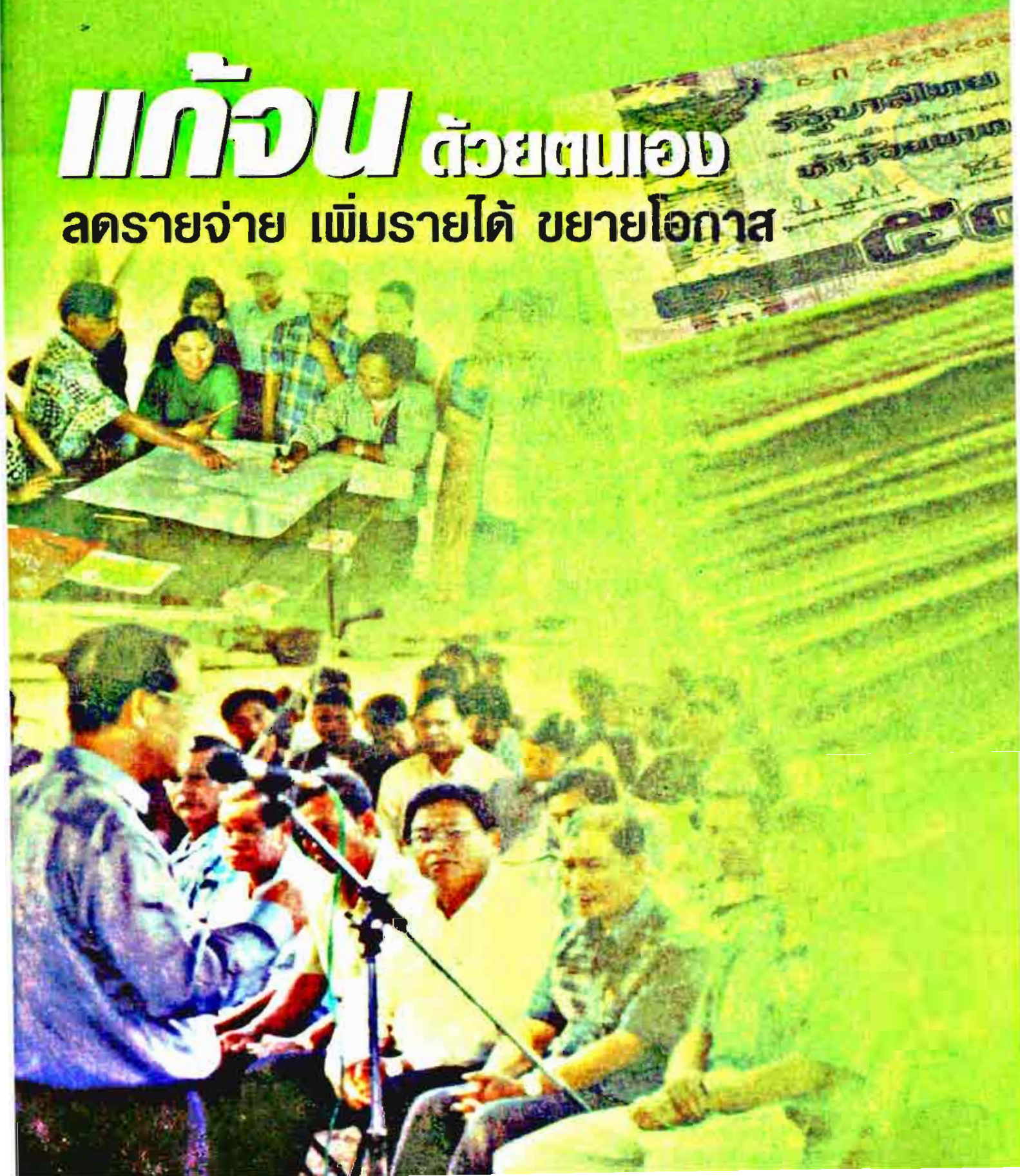
หน่วยงาน

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนกระทรวงมหาดไทย (ศตจ.มท.)

แก้จน ด้วยตนเอง

ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส

นับเป็นความโชคดีของชาวไทยทุกคนที่พวกเราที่มีในหลวง
ที่ทรงตระหนักถึงปัญหา ความทุกข์ยาก ลำบาก และ
เดือดร้อนของประชาชน จึงทรงมีพระราชดำริให้มีการใช้
“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้ทุกคน
มีกินมีใช้พอดีกับฐานะ สามารถดำรงชีวิต
อยู่อย่างมีคุณค่า ไม่สร้างความเดือดร้อน
ให้ใคร มีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน (ศตจ.)
กรมการพัฒนาชุมชน

สิ่งที่อยากจะบอก

ปัญหาความยากจนจะแก้ไขได้
ต้องเริ่มต้นจากการสำรวจตัวเองก่อน
ว่าเราจนเพราะอะไร...
เราตั้งใจที่จะหลุดพ้นความจนหรือไม่...
ถ้าเรามีความตั้งใจที่จะหลุดพ้นความจน
จึงเริ่มต้นตั้งแต่วันนี้

“คนจน” คือใคร

คนจน คือคนที่มีลักษณะดังนี้

- ไม่มีที่ทำงาน
- รายได้น้อย
- ไม่มีกิน
- ไม่มีบ้าน
- ขาดเครื่องนุ่งห่ม
- มีหนี้สินรุงรัง

มีสาเหตุอะไรบ้างที่ทำให้จน

- ขาดโอกาส
- ขาดความรู้
- ถูกเอารัดเอาเปรียบ
- ประสพภัยธรรมชาติ
- ว่างาน
- เจ็บป่วย/พิการ
- รายได้น้อย
- ผักผ่อนขี้เกียจ
- เกียจคร้าน

ทำอย่างไรจึงหายจน

7 ขั้นตอน ที่ทำแล้วหายจน

1. ปรับความคิด พิชิตความจน
2. วางแผนชีวิต
3. ทำบัญชี รับ-จ่าย ของครัวเรือน
4. ลดรายจ่าย
5. เพิ่มรายได้
6. สะสมเงินออม
7. แสวงหาโอกาส

ปรับความคิด พิชิตความจน

ขั้นที่ 1

มาปรับความคิดกันเถอะ

ความคิด...คือ...จุดเริ่มต้นของความสำเร็จ ดังนั้น...เราต้องคิดเป็น
และตั้งเป้าหมายชีวิต ด้วยตัวเราเอง

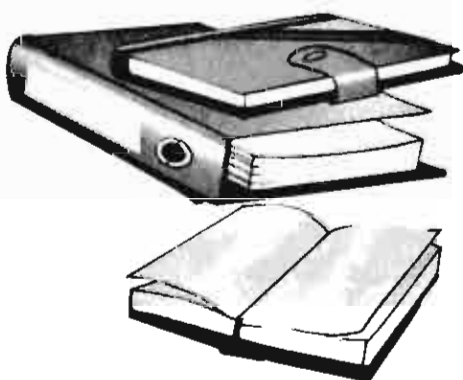
แผนชีวิต (คร้วเรือน) คืออะไร

แผนชีวิต (คร้วเรือน)

- เป็น แผนที่กำหนดขึ้นเองของคร้วเรือน เพื่อสร้างชีวิตของเราเอง
- เป็น แผนที่เกี่ยวข้องกับเราโดยตรง เพราะเราไม่สามารถฝากชีวิตไว้ที่คนอื่นได้นอกจากตัวเอง
- เป็น แผนที่เกี่ยวกับการทำมาหากินเกี่ยวกับชีวิตของเราและลูกหลานในอนาคต
- เป็น กิจกรรมหรือแผนงานที่เราคิดขึ้นเพื่อทำให้อนาคตของเราเป็นไปอย่างที่เราหวังไว้ และที่สำคัญ คือ แผนที่จะทำให้เรา “หายจน”

ทำไมต้องทำแผนชีวิต (คร้วเรือน)

- เพราะเราเป็นเจ้าของชีวิต เราต้องคิดกำหนดอนาคตของเราเอง
- เพราะเราไม่ควรให้คนอื่นมาคิดมากกำหนดอนาคตให้เรา
- เพราะเราลงมือทำให้เป็นจริงได้เอง

แผนชีวิต (ครัวเรือน) ทำอย่างไร

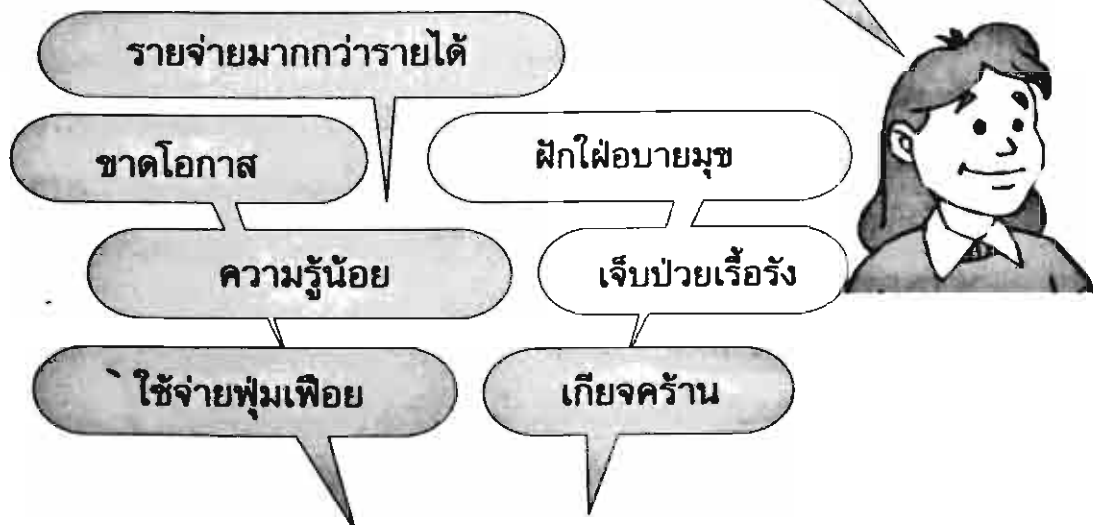
5 ขั้นตอน ง่าย ๆ ที่จะทำให้เราได้แผนชีวิต
ขั้นที่ 1 คิดถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหา

บ้านเรามีปัญหาอะไร

ปัญหาเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร

ขั้นที่ 2 ค้นหา “ทุน” “ปัญญา” และ “ความเชื่อมั่น” ในตัวเอง

- เรามีความรู้ ความชำนาญ เรื่องอะไร
- มีทุนอะไรอยู่
- ความตั้งใจสูงสุดที่อยากจะทำอะไร
- เชื่อมั่นตัวเองขนาดไหน/มีกำลังใจมากน้อยเพียงใด จะแสวงหาได้จากที่ไหน อย่างไร
- เราทำอะไร ได้บ้าง เราทำอะไร ไม่ได้บ้าง
- จะให้ใครช่วยอะไรเราบ้าง
- เราจะช่วยตัวเองอย่างไร

ขั้นที่ 3 วางเป้าหมาย กำหนดแนวทางและกิจกรรม เช่น

แนวทางที่ 1 วางแผนค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

- ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุกวัน
- ควบคุมรายจ่าย/ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น
- ทำอาชีพเสริม เพิ่มรายได้

แนวทางที่ 2 อยู่อย่างพอเพียง

- ปลุกผัก/เลี้ยงสัตว์กินเอง
- ใช้เท่าที่มี/นำส่วนที่เหลือไปเก็บออม

แนวทางที่ 3 หลีกเลี้ยงอบายมุข

- เลิกกินเหล้า เลิกสูบบุหรี่
- เลิกเล่นการพนัน/หวย

แนวทางที่ 4 สร้างสุขในครัวเรือน

- เลิกพฤติกรรมไม่ดีทั้งหลาย
- เลิกทะเลาะกัน
- ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน
- ทำกิจกรรมทำร่วมกัน

แนวทางที่ 5 หาเพื่อนร่วมคิด/ร่วมทำ

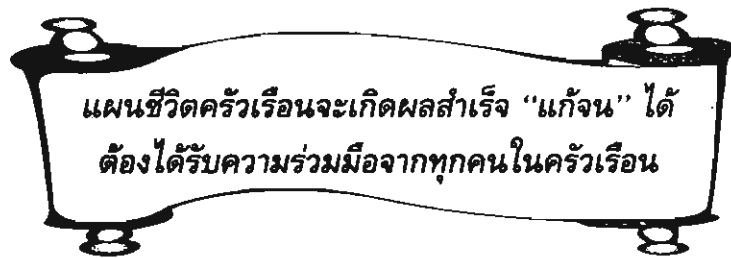
- เข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ สร้างเครือข่ายเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน
- คบเพื่อนดี
- รวมกลุ่มทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์

ขั้นที่ 4 ลงมือทำอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ให้เกิดผลสำเร็จ

- กำหนดกิจกรรมแนวทางวางเป้าหมายอะไรไว้ ทำให้ได้ผลอย่างจริงจัง โดยคำนึงถึงทุนที่มีอยู่

ขั้นที่ 5 ทบทวนประเมินตัวเอง เพื่อวัดระดับความสำเร็จเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

- กิจกรรมอะไรทำแล้วได้ผลดี ให้ทำต่อเนื่องอย่าละเลย เช่นทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุกวัน
- พฤติกรรมที่ดีฝึกให้เป็นนิสัย
- สร้างเครือข่ายเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน

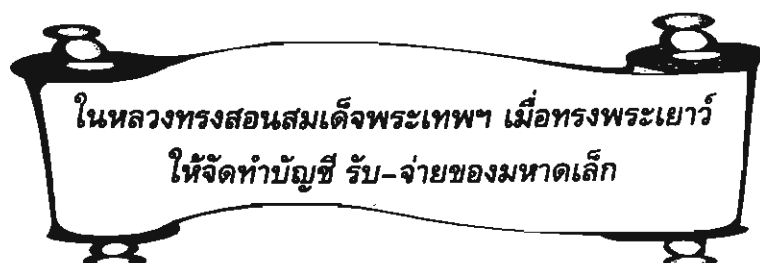

การทำบัญชีรับ-จ่ายของครัวเรือน ขั้นที่ 3

ทำไมต้องทำบัญชีรับ-จ่าย

- เพื่อเตือนความจำ ว่ารับเงินอะไรบ้าง จ่ายเงินอะไรบ้าง
- เพื่อช่วยคุมรายจ่ายส่วนตัว ทำให้รู้จักประหยัด ตัดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
- เพื่อทำให้รู้ยอดเงินรายได้ และจัดแบ่งส่วนเพื่อการออม
- เพื่อช่วยในการปลดหนี้ ทำให้ชำระหนี้ทันตามกำหนดเร็วขึ้น
- เพื่อช่วยในการวางแผนการลงทุนในครั้งต่อไป จากข้อมูลที่จดไว้จะทำให้รู้ว่าที่ผ่านมามีกำไรหรือขาดทุน และช่วยให้รู้จักวางแผนประกอบอาชีพได้เหมาะสม

ถ้าทำบัญชีรับ-จ่ายไม่เป็นปรีกษาใครได้บ้าง

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- สหกรณ์จังหวัด และ สหกรณ์อำเภอ
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ
- กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- กรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ตัวอย่าง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	รายรับ (บาท) (3)	รายจ่าย (บาท)							รวมจ่าย (รวม 4 ถึง 10) (11)
			ค่าอาหาร (4)	ค่าของใช้ (5)	ค่าไฟฟ้า/โทรศัพท์ (6)	ค่ารักษาพยาบาล (7)	ค่าเครื่องแต่งตัว (8)	เบ็ดเตล็ด (9)	รายจ่ายอื่น (10)	
1 ก.ค. 48	ค่ากินข้าว		225.-							
3 ก.ค. 48	สบู่ ยาสีฟัน			120.-						
8 ก.ค. 48	ค่าหมอ					80.-				
11 ก.ค. 48	รับจ้างตัดหญ้า	600.-								
13 ก.ค. 48	ช่วยงานนวด							100.-		
18 ก.ค. 48	ค่าไฟฟ้า				100.-					
23 ก.ค. 48	รายผัก	500.-								
31 ก.ค. 48	ฝากเงินกลุ่มออมทรัพย์								100.-	
	รวม	1,100.-	225.-	120.-	100.-	80.-		100.-	100.-	725.-

สรุป มีรายรับ 1,100 บาท
 มีรายจ่าย 725 บาท
 มีรายรับมากกว่ารายจ่าย 275 บาท

หมายเหตุ 1.การเปรียบเทียบว่ามีรายรับหรือรายจ่ายมากกว่าให้เปรียบเทียบยอดรวมของช่อง (3) และช่อง (11) ถ้าช่อง (3) มากกว่าช่อง (11) แสดงว่ารายรับมากกว่ารายจ่าย ถ้าช่อง (11) มากกว่าช่อง (3) แสดงว่ารายจ่ายมากกว่ารายรับ

ไม่มีอะไรยากเกินการเริ่มต้น

จะลดรายจ่ายอย่างไร

- นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครัวเรือน
- ประหยัดพลังงาน (น้ำ/ไฟ/น้ำมัน)
- ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น
- ลดละเลิกอบายมุข
- ดูแลรักษาสุขภาพ

ในหลวงทรงใช้ของธรรมดา ๆ พระองค์ท่านประหยัดเป็นอันมาก
ตลอดยาสี่พันจะทรงบีบยาและม้วนหลอดจนถึงที่สุด ส่วนสบู่เหลว
จะทรงใช้หมดจนหยดสุดท้าย มติชนสุดสัปดาห์ วันที่ 2 เมษายน 2544

นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างไร

การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครัวเรือนมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 พึ่งตนเอง

- สมาชิกในครัวเรือนทุกคนต้องพยายามพึ่งตนเองให้ได้
- ใช้จ่ายให้เหมาะสมกับรายได้
- ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

ขั้นที่ 2 อยู่อย่างพอเพียง

- ยึดหลักความประหยัด ลดความฟุ่มเฟือย กินใช้พอดีกับฐานะ
- ปลุกพืชผัก และเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน หากเหลือจึงขาย
- ถนอมอาหารไว้บริโภคนอกฤดูกาล

ขั้นที่ 3 อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร

- แจกจ่ายแบ่งปันให้เพื่อนบ้าน
- เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ฯ กลุ่มอาชีพ ฯลฯ

ตัวอย่างครัวเรือนที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

ครอบครัวของ วราภรณ์ สีสุข นักศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตพะเยา อยู่ในหมู่บ้านเล็ก ๆ ของอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ อาชีพของคนในครอบครัว คือ รับจ้างทำนา และรับจ้างทั่วไป ไม่มีที่นาเป็นของตนเอง ได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

ที่บ้านปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง ครอบครัวข้าพเจ้าไม่เคยซื้อผักสวนครัวเลย และบางครั้งก็เก็บผักไปแบ่งให้เพื่อนบ้าน และบางส่วนยังนำไปขายด้วย

ครอบครัวของเราไม่มีวันไหนที่จะไม่มีเงินเลย แม้จะมีไม่มาก ก็ยังพอมีซื้อของใช้ในครอบครัว เพราะพ่อแม่จะเป็นคนที่นำสิ่งของที่มีในบ้านมาแปรรูปเพื่อนำไปขาย

แม่สอนเสมอเรื่องความประหยัด โดยต้องนำเงินที่เหลือจากไปโรงเรียน มาใส่กระปุกออมสิน และใส่เสื้อผ้าและของใช้ต่อจากพี่สาว

สิ่งที่ข้าพเจ้าสร้างความภาคภูมิใจให้กับพ่อแม่ตั้งแต่เล็ก คือ การทำตนเป็นคนดี ตั้งใจเรียน ช่วยเหลืองานบ้าน เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน บางครั้งได้รางวัล เป็นอุปกรณ์การเรียน เงินทุน เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระ ค่าใช้จ่ายในเรื่องการเรียน

พ่อและแม่ปลูกฝังเสมอในเรื่องการช่วยเหลือสังคม แม้เราจะไม่มีเงินมาก แต่เราก็ช่วยจากแรงกายของเราได้ ว่างมีงานพัฒนาวัดหรือสถานที่สำคัญ ครอบครัวของเราจะไปช่วยกันเสมอ

ที่มา : ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

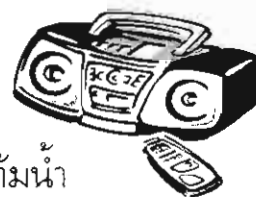
มีอะไรที่เราจะประหยัดได้บ้าง

ประหยัดพลังงานลดค่าใช้จ่าย

ประหยัดไฟ

- ปิดไฟทุกครั้งเมื่อไม่ใช้
- ใช้หลอดผอม หรือหลอดตะเกียบ ประหยัดไฟกว่าหลอดไส้
- เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด เช่น โทรทัศน์ พัดลม เตารีด หม้อหุงข้าว กาต้มน้ำ เมื่อเลิกใช้ควรปิด และดึงปลั๊กออกทุกครั้ง
- อย่าเปิดตู้เย็นนานและบ่อยเกินไป
- อย่าใส่ของกำลังร้อน และอย่างใส่แน่นตู้เย็น
- รวบรวมผ้าที่จะรีดแต่ละครั้งให้มาก ๆ ไม่ควรพรมน้ำจนแฉะมาก ก่อนรีดเสร็จประมาณ 2-3 นาที ดึงปลั๊กออกและรีดต่อไปจนเสร็จ
- กาต้มน้ำให้เติมน้ำปริมาณเท่าที่ต้องการใช้เท่านั้น

ประหยัดน้ำ

- อย่าเปิดน้ำทิ้งไว้
- ใช้น้ำให้คุ้มค่า เช่น นำนํ้าซักผ้าไปรดน้ำต้นไม้ ประหยัดน้ำ และเพิ่มปุ๋ยให้แก่พืช

ประหยัดน้ำมัน

- ขับรถด้วยความเร็วไม่เกิน 90 กิโลเมตรต่อชั่วโมง
- อย่าออกรถกระชาก เลี้ยวอย่างแรง เบรกอย่างแรง
- อย่าเร่งเครื่องโดยไม่จำเป็น
- อย่าชนของใส่รถจนหนัก
- เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง
- ไปทางเดียวกัน ไปรถคันเดียว
- ระยะทางใกล้ ๆ ใช้จักรยาน

อบายมุข คืออะไร

อบายมุข คือ เหตุแห่งความเสื่อมของชีวิต และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิด “ความจน” สิ่งที่เราเรียกว่าอบายมุข ได้แก่

- การดื่มสุรา/ติดยาเสพติด
- เกียจคร้านการทำงาน
- เที่ยวกลางคืน
- การเล่นการพนัน (หวย/เบอร์ด/บอล/มวย ฯลฯ)
- คบคนชั่วเป็นมิตร
- เที่ยวดูการละเล่น

เราจะ ลด ละ เลิก อบายมุขได้อย่างไร

- ขอเพียงมีความตั้งใจแน่วแน่ (คือ ทางสู่ความสำเร็จ)
- มีเป้าหมายชัดเจน (ทำเพื่อใคร เพราะอะไร)

จากนั้น

- ทบทวนเหตุผลต่าง ๆ ก่อน ลด ละ เลิก อบายมุข
- ชั่งน้ำหนักข้อดี ข้อเสีย อบายมุขที่เราติดอยู่ ไม่ว่าจะเป็น เหล้า บุหรี่ การเล่นการพนัน การชู้เกียจทำงาน การคบเพื่อนไม่ดี การเที่ยวกลางคืน เป็นต้น
- เปรียบเทียบชีวิตก่อนติดอบายมุข และหลังติดอบายมุข
- คิดถึงผลกระทบที่ตามมาต่อคนในครอบครัว
- คิดถึงความปรารถนาดีของคนรอบข้าง
- คิดถึงอนาคตของตัวเอง และความรับผิดชอบต่อครอบครัว
- แล้วสัญญากับตัวเอง สัญญากับคนที่เรารักว่าจะเลิกอบายมุขทุกชนิด

เราจะดูแลรักษาสุขภาพอย่างไร

ถ้า เราเจ็บป่วย ต้องเสียเงินทองในการรักษา และเสียเวลาทำมาหากิน ทำให้ไม่มีรายได้ เดือนร้อนครอบครัว ดังนั้น เราต้องป้องกันรักษาสุขภาพให้แข็งแรง เพื่อคนที่เรารัก

- กินอาหารให้ครบ 5 หมู่อย่างเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป
- พาเด็กไปฉีดวัคซีนตามกำหนดเวลาที่หมอกำหนด
- อายุ 35 ปีขึ้นไป ตรวจสุขภาพที่อนามัย หรือ โรงพยาบาลเป็นประจำทุกปี
- ออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน
- ไม่กินอาหาร หรือ เครื่องดื่มที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น เนื้อสัตว์สุกๆ ดิบๆ อาหารไม่มี อ.ย. เหล้า บุหรี่ เป็นต้น
- ไม่ปล่อยตัวเองให้เจ็บป่วยเรื้อรัง
- ประสานกับเจ้าหน้าที่อนามัย เรื่องสวัสดิการรักษายาบาล

เพิ่มรายได้ ขั้นที่ 5

เราจะเพิ่มรายได้ได้อย่างไร

- ขยันทำงานเพิ่มขึ้น
- หาอาชีพเสริม เช่น รับจ้าง รับงานมาทำที่บ้าน
- ค้าขาย พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ หาตลาดเพิ่มขึ้น
- ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทุนชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แปรรูปอาหาร หัตถกรรม เครื่องประดับ ของใช้ของประดับตกแต่ง เครื่องแต่งกาย
- นำเงินที่เหลือไปลงทุนเพื่อเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น

การออม มีประโยชน์อะไรบ้าง

การออม คือ การแบ่งเงินเก็บไว้ก่อนที่จะนำส่วนที่เหลือไปใช้จ่าย ดังนั้น
ไม่ว่าเราจะมีรายได้เท่าใดเราสามารถออมได้เสมอ

กฎ สำคัญของการออม คือ ต้องมีวินัย ต้องฝึกจนเป็นนิสัย

ประโยชน์ ที่ได้จากการออม

- มีเงินออมของตัวเอง
- มีเครดิต มีหลักประกัน
- สร้างสัจจะไว้กับตนเอง
- มีแหล่งเงินทุนไว้กู้ยืม
- มีรายได้จากดอกเบี้ย ได้รับเงินปันผล และเงินเฉลี่ยคืน
- ได้รับการบริการต่าง ๆ เช่น ชื่อของราชาถูกจาก ได้รับข้อมูลความรู้ในการประกอบอาชีพ
- ช่วยครอบครัวเราได้เ็นยามฉุกเฉิน หรืออาจช่วยผู้เดือดร้อนคนอื่นได้ด้วย

เราจะฝากเงินออมได้ที่ไหน

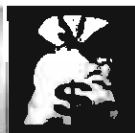
- กลุ่มออมทรัพย์ที่จัดตั้งในหมู่บ้านชุมชน เช่น
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
หรือ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- กลุ่มอาชีพบางแห่งให้สมาชิกฝากเงินออมทรัพย์ได้
- ธนาคารหมู่บ้าน ธกส. ออมสิน กรุงไทย ฯลฯ

เราจะแสวงหาโอกาสได้อย่างไร

- แสวงหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม ในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ ตลาด ทู่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ฯลฯ
- แสวงหาความรู้เพิ่มเติม เช่น ฝึกอาชีพ ฝึกทำปุ๋ยชีวภาพ เศรษฐกิจพอเพียง วิสาหกิจชุมชน สมัครเรียน โรงเรียนแก่งจน พัฒนาฝีมือแรงงาน ศึกษาดูงานอาชีพ
- หรือกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ
สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ หาเพื่อนช่วยคิด เช่น
เครือข่ายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เครือข่ายกลุ่มอาชีพ
- แสวงหาแหล่งเงินทุน เพื่อขยายกิจการ
- ขอคำแนะนำจากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ผู้ประสบความสำเร็จ
- ให้ความร่วมมือ ทำกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชน เช่น
ร่วมจัดทำแผนชุมชน ร่วมกิจกรรมพัฒนา
เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

- รวมตัวกันเป็นกลุ่ม องค์กร เครือข่าย เพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน เครือข่ายป้าชุมชน
- จัดเวทีพูดคุยในหมู่บ้าน/ชุมชน กระตุ้นให้ตระหนักในสถานการณ์ ปัญหารายได้ รายจ่าย หนี้สิน อบายมุข
- สืบหาข้อมูลชุมชนเพื่อให้รู้จักตัวเองมากขึ้น เช่น ข้อมูล ทุน หนี้สิน รายจ่ายฟุ่มเฟือย จำนวนเงินที่เหลือออกจากหมู่บ้านชุมชน
- วางแผนชุมชน กำหนดเป้าหมายของชุมชนร่วมกัน
- จัดการทรัพยากรร่วมกัน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดูแลรักษา ป่า แม่น้ำลำคลอง
- ลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง หันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพ
- เพิ่มมูลค่าผลผลิต โดยรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- ลดรายจ่าย โดยส่งเสริมให้ครัวเรือนในชุมชน ดำรงชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประหยัดพลังงาน ลด ละ เลิก อบายมุข
- จัดตั้งร้านค้าชุมชน หรือศูนย์สาธิตการตลาด
- สร้างงานให้กลุ่มคนจน จ้างแรงงาน เช่น หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- จัดให้มีสวัสดิการชุมชน กองทุนสำหรับคนที่ช่วยตัวเองไม่ได้ ฅาปนกิจสงเคราะห์
- ยกย่องคนดี ครอบครัวตัวอย่าง ครอบครัวพัฒนา

ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอะไรได้บ้าง

ชื่อ/ที่อยู่	รายละเอียดการให้บริการ
ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน ตั้งอยู่ที่ศาลากลางจังหวัด และที่ว่าการอำเภอ	ให้คำแนะนำ บริการข้อมูล การแก้ปัญหาหนี้สิน ที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย ถูกหลอกลวง ฯลฯ รับจดทะเบียนคนจน (เฉพาะอำเภอ) ให้บริการ คาราวานแก้จน
สำนักงานพัฒนาชุมชน ตั้งอยู่ที่ศาลากลางจังหวัด และที่ว่าการอำเภอ	ให้คำแนะนำ บริการข้อมูล ส่งเสริมการเรียนรู้ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายองค์กร แผนชุมชน วิสาหกิจชุมชน เศรษฐกิจพอเพียง
สำนักงานเกษตรจังหวัด และอำเภอ	ให้คำแนะนำ บริการข้อมูล การประกอบอาชีพด้าน การเกษตร การแปรรูปผลผลิตการเกษตร วิสาหกิจชุมชน เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนแก้จน
สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด	ให้คำแนะนำ บริการข้อมูล แนะนำอาชีพ หางานให้ทำ ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ รับงานไปทำที่บ้าน
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	ให้คำแนะนำ บริการข้อมูล ให้ความช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาสคนพิการ คนชรา คนเร่ร่อน คนถูกหลอกลวงให้บริการเรื่องที่อยู่อาศัย
สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	ให้คำแนะนำ บริการข้อมูล หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผู้ประกอบการ การตลาด การส่งออก
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด	ให้คำแนะนำ บริการข้อมูล การพัฒนาผลิตภัณฑ์
เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล	ให้คำแนะนำ บริการข้อมูล สนับสนุนเงินทุนกลุ่มอาชีพ พัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน สวัสดิการ คนพิการ คนชรา
ธนาคารออมสิน	บริการเงินกู้ ให้คำแนะนำ
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	บริการเงินกู้ บริการข้อมูลประกอบอาชีพ

การจัดการประชุม

รู้หรือป่าว

แบบมีส่วนร่วม

นักพัฒนาจะเป็นวิทยากรกระบวนการได้อย่างไร

การฝึกอบรมที่ยึดกลุ่มเป้าหมายเป็นศูนย์กลาง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีผลมาจากอิทธิพลความคิดที่ตระหนักในความแตกต่างของบุคคลในด้านศักยภาพความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ทัศนคติ ที่มีอยู่ของบุคคลเป็นสำคัญ การให้ความรู้ที่มีเนื้อหาเดียวกันกับคนทุกคน จึงอาจไม่ได้รับความสนใจ ไม่ตรงความต้องการ ไม่สมประโยชน์ การฝึกอบรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับกลุ่มคนจึงต้องยึดตัวบุคคลที่เข้าร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ความรู้ศักยภาพของแต่ละคนเป็นหลัก เน้นใช้กระบวนการให้คิด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการค้นหาและสร้างความรู้ (Learner center) วิทยากรกระบวนการจะเป็นผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ (Learning facilitator) ที่เรียกว่า “วิทยากรกระบวนการ”

จากหลักการเรียนรู้ด้วยการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง วิทยากรกระบวนการนำเสนอข้อมูล ฝึกการคิดวิเคราะห์ ไม่เน้นท่องจำ เรียนรู้และทำงานร่วมกับคนอื่น ไม่แข่งขันต่างคนต่างเรียน เรียนรู้ลักษณะประชาธิปไตย ความต้องการผลประโยชน์ของผู้เข้าอบรมจะเป็นสิ่งสำคัญ วิทยากรกระบวนการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการการทบทวนการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับผลงานที่เกิดขึ้น อีกทั้งยอมรับผลงานแล้วนำกลับไปประยุกต์ใช้

ทักษะของการเป็นวิทยากรกระบวนการ

การเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ของวิทยากร ที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นผู้เข้าร่วมอบรม จะเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมให้กระบวนการดำเนินไปด้วยความราบรื่น ผ่อนคลาย เป็นกันเอง มีการจูงใจ การให้รางวัล แลกเปลี่ยนความรู้ที่สมเหตุสมผล วิทยากรกระบวนการจึงต้องมีความจับใจในปฏิริยาของผู้เข้าอบรมที่แสดงออกด้วยท่าทีด้วยถ้อยคำที่เกิดขึ้นค้นหาความหมาย ใช้ไหวพริบทหาทางออก พลิกสถานการณ์สร้างบรรยากาศที่เอื้อให้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อาศัยการฝึกฝนเพื่อเพิ่มทักษะสำหรับตน (ทักษะภายในตนเอง คนอื่นจะรู้เมื่อแสดงออก) มีหลายทักษะที่วิทยากรกระบวนการควรทบทวน ตัวเองและฝึกใช้ให้คล่องเป็นธรรมชาติ เช่น

การเป็นคนช่างสังเกต จะเห็นพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกจะทำให้สามารถค้นหาคำตอบ หาข้อมูล ความรู้สึก ทศนคติ ความสนใจ ข้อเสนอแนะ ปฏิริยาโต้ตอบที่แสดงออกปฏริยาเข้าใจ สนใจ และความลับปกปิด ข้อสำคัญต้องไม่ด่วนสรุปเหตุการณ์จากกริยาที่เห็นต้องประกอบข้อมูลช่องทางอื่นด้วย วิทยากรกระบวนการ จึงต้องเปิดใจให้กว้างเป็นกลาง

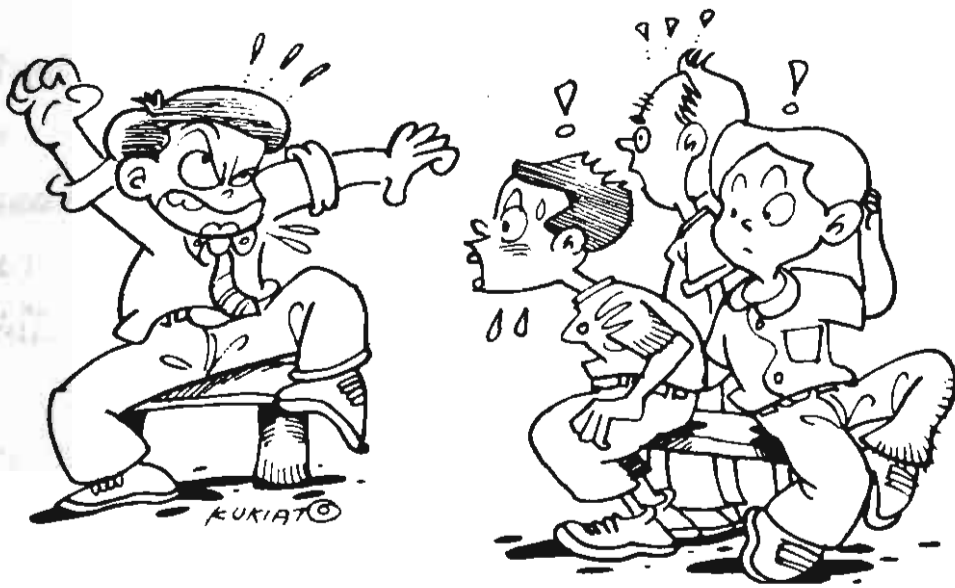
การเป็นนักฟัง ในกระบวนการจะมีผู้แสดงความรู้ ความคิดเห็น ดังนั้นจึงต้องมีผู้ฟัง วิทยากรกระบวนการต้องฟังอย่างสนใจ ใส่ใจต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนไม่เสนอแนะตราบเท่าที่อยู่ในฐานะผู้รับข้อมูล เปิดใจ พยายามทำความเข้าใจผู้พูด และใจความสำคัญในการอภิปรายถามเพื่อความกระจ่างไม่ด่วนสรุปเรื่องราวต่างๆ อย่างง่ายดายจะสรุปเมื่อหมดเวลาเท่านั้น

การเป็นนักตั้งคำถาม การดำเนินกระบวนการเพื่อสร้างความรู้จักจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม การขุดค้น ค้นหา จึงเป็นหน้าที่ของวิทยากรกระบวนการในการเรียกพลังจุดประกายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมขยายความรู้แสดงความสามารถออกมาแลกเปลี่ยนกัน เพื่อหาข้อสรุปเป็นความรู้ อย่างใหม่ขึ้น การตั้งคำถาม จึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะการถามเป็นการค้นหาข้อมูล ที่สำคัญ ถามเพื่อสร้างความคิด ถามจากง่ายไปยาก เป็นขั้นตอน ชัดเจนตรงประเด็น ถามเพื่อช่วยให้เรียนรู้หรือหาคำตอบด้วยตนเอง กระตุ้น แบ่งปันความคิด ประสบการณ์ สร้างบรรยากาศ สนุกสนาน ผ่อนคลาย ถามเพื่อยุติการพูด หรือให้พูดต่อในเรื่องเดียวกัน จัดการกับการโต้ตอบ ให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสม อย่าลืมว่าทุกคำถามที่มีคำตอบและทุกคำตอบจะมีคำถามด้วย ทั้งเวลารอคอยคำตอบบ้างอย่าใจร้อน ถ้าตอบไม่ได้คงต้องเปลี่ยนคำถาม ถามให้ทั่วถึงทุกคน ได้ตอบ

การเป็นนักคิด เป็นความพยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้บุคคลในกระบวนการเป็นคนช่างคิด การที่วิทยากรกระบวนการคิดก่อน คิดลึกซึ้งกว่า รอบคอบกว่า จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง โอกาส เป็นของคุณแล้วที่จะฝึกฝนให้มีความยืดหยุ่น ทางความคิด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูง คิดทางบวก คิดเป็นระบบ คิดเป็นองค์รวม ไม่แยกส่วน มีความคิดเชิงเหตุผล (อะไรเกิดขึ้น แล้วส่งผลอะไร ถ้าอย่างนี้เกิดขึ้น จะเกิดอย่างนั้นตามมา...ก็อย่างนี้แหละ) เข้าใจเนื้อหา นำความคิด ย่อยๆ เชื่อมโยงเป็นระบบ กระบวนการ (มีขั้นตอนเป็นลำดับ) สรุปได้อย่างชัดเจน

การเป็นนักสร้างบรรยากาศ เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวิทยากรกระบวนการ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ผู้เข้าอบรมไม่สนิทสนมคุ้นเคยกัน และช่วงเวลาที่ตึงเครียดจากการ อภิปรายอย่างเข้มข้น การใช้เพลง เกม นิทาน สำหรับการเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหา ละลายพฤติกรรม สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกันและกัน ผ่อนคลายค่านบรรยากาศเมื่อตึงเครียด การได้เคลื่อนไหว เปลี่ยนสถานที่หรือสิ่งแวดล้อมล้วนมีผลต่อการสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ทั้งสิ้น

การเป็นนักเล่าเรื่อง การนำเรื่องราว เช่น นิทาน เรื่องในประวัติศาสตร์พงศาวดาร เรื่องจริง เรื่องแต่ง เพื่อให้วิเคราะห์ ประเมิน ได้คิดแ่งคิด เพลิดเพลิน สนุกสนาน วิทยากร กระบวนการต้องเข้าใจเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ จับจุดสำคัญให้ได้ ลำดับเรื่อง หาข้อปฏิกิริยาเพิ่มเติม เพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น การนำเสนอภาพคำพังเพย สำนวนโวหาร คำศัพท์มาประกอบ ควรทำความเข้าใจก่อนถ้ามีวัสดุอุปกรณ์ ประกอบเรื่องเพื่อความตื่นตาตื่นใจ ก็ยิ่งดี การเล่าเนื้อเรื่องต้องไม่ สับสนสอดคล้องกับเนื้อหาของกลุ่มผู้เรียน นำเข้าสู่บทเรียนได้ สีส่น ทำทาง ภาษา น่าเสียง ออกอารมณ์ เป็นไปตามบทบาทเนื้อหาของเรื่อง เล่าเพื่อให้ผู้ฟังก่อเกิดจินตนาการ เช่น เล่าค้าง ไว้ให้คิดต่อ ตั้งคำถามให้คิด หรือแบ่งกลุ่มอภิปรายหลังฟังจบ นอกจากนั้น วิทยากร

กระบวนการต้องแม่นยำในคำสั่ง กติกาเนื้อเรื่องที่จะเล่า เกม กิจกรรมที่จะนำมาประกอบ ทำให้เกิดความผิดพลาดลดลง หากผิดพลาดจริงๆ ทำให้กลายเป็นการสร้างบรรยากาศไปเลย

การเป็นนักสื่อสาร การสื่อสารความหมายได้ตรงใจ ชัดเจน ตามที่ผู้ให้ต้องการจะสื่อออกไป ผู้รับเข้าใจอย่างเดียวกับผู้ให้ ก็จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ การพูดคุยได้บรรลุผล ประหยัดแรงงานและเวลา การสื่อสารที่วิทยากรกระบวนการจำเป็นต้องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกคือ

- **ภาษาพูด** (วจนภาษา) ที่ชัดเจน ไม่กำกวมคลุมเครือ เข้าใจง่าย กระตุ้นให้คิดเป็นระยะๆ ทบทวนข้อความก่อนที่สื่อออกไป คิดก่อนพูด ไม่เข้าใจต้องขยายความให้ชัดเจนขึ้น พูดซ้ำหรือถามเพิ่ม

- **ภาษากาย** (อวจนภาษา) แม้ไม่ได้ยินเสียง แต่มองเห็นสังเกตได้ในตัวผู้ฟังผู้เข้าร่วม เช่น การวางตัว กริยาเคลื่อนไหว การแสดงสีหน้าแววตา การยิ้ม ประสานสายตา การวางตัวสบาย อึดอัด เข้าใจ ไม่เข้าใจ หรืออื่นๆ

อาการกริยาเหล่านี้เป็นสัญญาณบ่งบอกอารมณ์ ความรู้สึกทั้งสิ้น หากสังเกตตรวจพบ แก๊ซทันจะทำให้บรรยากาศของการเรียนรู้ดีขึ้น การแสดงออกของทั้งวิทยากรกระบวนการและผู้เข้าร่วมเป็นไปในลักษณะเดียวกัน วิทยากรกระบวนการเป็นเป้าสายตาของทุกคนในกลุ่ม ต้องระลึกรู้เสมอว่ากำลังทำให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการได้เรียนรู้ อย่าแสดงอาการทางลบ ควรพยายาม ทำความเข้าใจ เพราะอาจเข้าใจผิดได้ การจัดสถานที่ สิ่งแวดล้อม แก๊อ การให้ความใกล้ชิด เป็นคนกลุ่มเดียวกัน มีผลต่อการสื่อสารอย่างมากเช่นกัน

การเป็นนักสรุปบทเรียน การอภิปรายที่ละเอียด หากได้ผ่านการ กลั่นกรองสำระสำคัญๆ ของบทเรียนจะทำให้ผู้เรียนได้แนวคิดที่ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ในเนื้อหาอื่นต่อไป การสรุปบทเรียนทำได้เมื่อต้องการสรุปใจความสำคัญแต่ละตอนในบทเรียน สรุปเมื่อผู้เรียนอภิปรายหรือฝึกปฏิบัติจบลง ทำได้โดย

- สรุปเพื่อทบทวน อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ช่วยเรียบเรียงถ้อยคำที่เกิดจากคำถามที่พยายามเลือกปรับแต่สาระ และเรียบเรียงอย่างเหมาะสม
- สรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติ โดยการให้ผู้เรียนสังเกต การสาธิต ทดลองวิทยาการ กระบวนการช่วยชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
- สรุปผลการสร้างสถานการณ์ โดยวิทยาการกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้สอดคล้องกับบทเรียนและให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นออกมา
- การสรุปโดยใช้คำถาม เพื่อหาความสัมพันธ์ของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่รู้แล้วไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ ประเมินสาระและผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

การเป็นนักให้กำลังใจ การเสริมแรงให้ผู้เรียนที่ขาดความมั่นใจ ตื่นเวที เป็นเรื่องใหญ่สำหรับวิทยาการกระบวนการ เพราะศักยภาพความสามารถของบุคคลจะถูกลดทอนลงจนอาจสูญสลายไปในช่วงเวลานั้นก็ด้วยความตื่นกลัว ขาดความมั่นใจ การสร้างความมั่นใจ ปลุกพลังให้เกิดขึ้น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของสมองของผู้เข้าร่วมเรียนรู้ จึงต้องอาศัยวิทยาการกระบวนการให้การเสริมแรงกำลังใจ

* ทำเมื่อใด

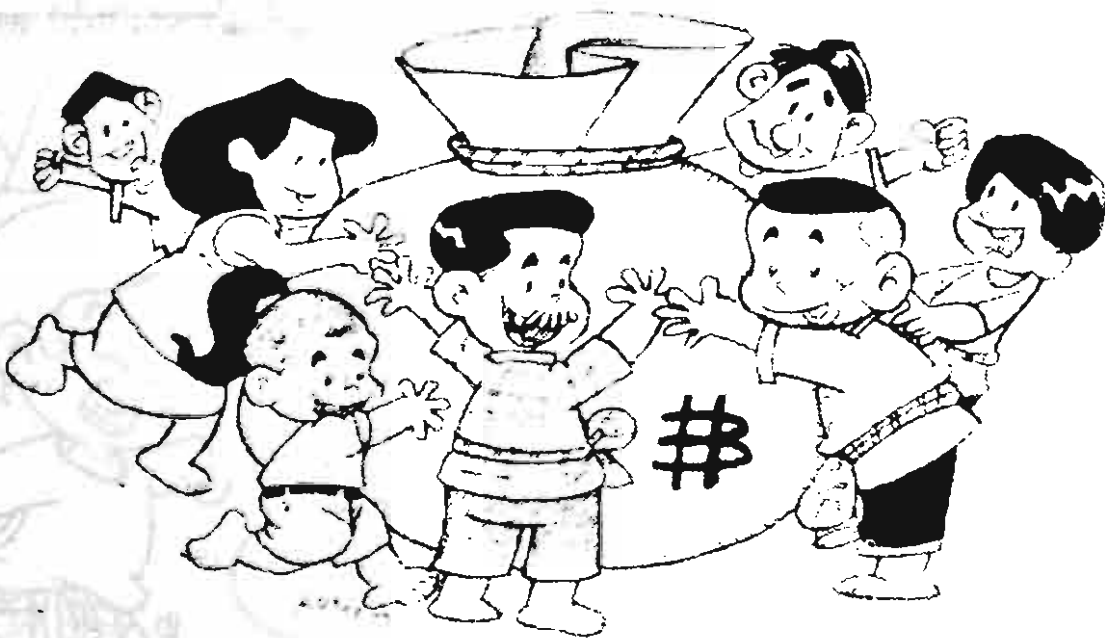
- ทันทีที่แสดงพฤติกรรมเหมาะสม พึงปรารภนา
- วิธีการเหมาะสมกับกลุ่ม (เพศ อายุ วัยฯ) ของผู้เรียน
- หลากหลายวิธีการไม่ควรซ้ำบ่อยเกินไป หากโอกาสทำให้ทั้งถึง
- การเสริมกำลังใจมาจากผู้เข้าร่วมด้วย ไม่ควรมาจากวิทยาการฝ่ายเดียว
- ทำที่จริงใจ ไม่เกินจริง ตั้งใจให้
- ให้โอกาสเมื่อผิดพลาด คิดใหม่ ตอบใหม่ ชักถามง่ายกว่าเดิม

* ทำอย่างไร

ด้วยท่าทาง โดยการตั้งใจฟัง พยักหน้า แสดงการตอบรับระหว่างที่พูด ยิ้มรับ เขียนคำตอบลงบนกระดานหรือแผ่นใส

ด้วยวาจา โดยการใช้คำพูดให้กำลังใจเช่น เก่งมาก ดีมาก ใช้ได้ชัดเจนดี น่าสนใจ ที่สำคัญทุกคำพูดต้องจริงจังจริงใจ ไม่ล้อเลียน และเน้นทั่วถึง

ทักษะต่างๆ ที่วิทยากรกระบวนการ ในฐานะที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วม ด้วยบรรยากาศกระตือรือร้น ลดความเบื่อหน่าย ขจัดความรู้สึกขาดหรือการแสดงอิทธิพลระหว่างกันเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง จำเป็นต้องอาศัยวิธีการ กุศโลบาย เทคนิค หรือเครื่องมือเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก ภูมิปัญญา ประสบการณ์ ระหว่างกัน วิทยากรกระบวนการจำเป็นต้องชัดเจนในเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เข้าใจผู้ร่วมกระบวนการในศักยภาพ ความต้องการพื้นฐาน เพื่อการออกแบบเนื้อหา ประเด็นคำถาม และเลือกใช้เทคนิคเครื่องมือให้เหมาะสมกับบุคคลและเวลา จัดลำดับขั้นตอน เพื่อช่วยให้กระบวนการต่อเนื่องราบรื่น สร้างให้ผู้อบรมคิด วิเคราะห์ ประมวลสถานการณ์ สรุปผลเห็นแนวทาง ในการนำองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากเวทีเรียนรู้ไปใช้ชีวิตประจำวันได้

เทคนิคในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

เทคนิค เครื่องมือที่ใช้กันอยู่จำนวนมาก จะมีคุณสมบัติต่างกัน วิทยาการกระบวนการสามารถนำมาปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้เข้ารับการอบรมและเนื้อหา นอกจากนั้นแล้วควรทำความเข้าใจฝึกการใช้ และเลือกใช้ด้วยการร้อยเรียง ตามคุณลักษณะ จุดเด่น ข้อจำกัด ของเครื่องมือให้สัมพันธ์กับเนื้อหา ในที่นี้ขอนำเสนอให้เป็นแนวทางและเห็นลักษณะการใช้งานของแต่ละเทคนิคส่วนรายละเอียดมีผู้เขียนไว้มากแล้ว หวังให้ผู้อ่านได้ศึกษาเพิ่มเติม ในฉบับสมบูรณ์ด้วย (รายละเอียดแนะนำหนังสืออ่านประกอบในภาคผนวก) เทคนิคหรือเครื่องมือที่วิทยาการกระบวนการควรมีความรู้เข้าใจและใช้อย่างชำนาญ ได้แก่

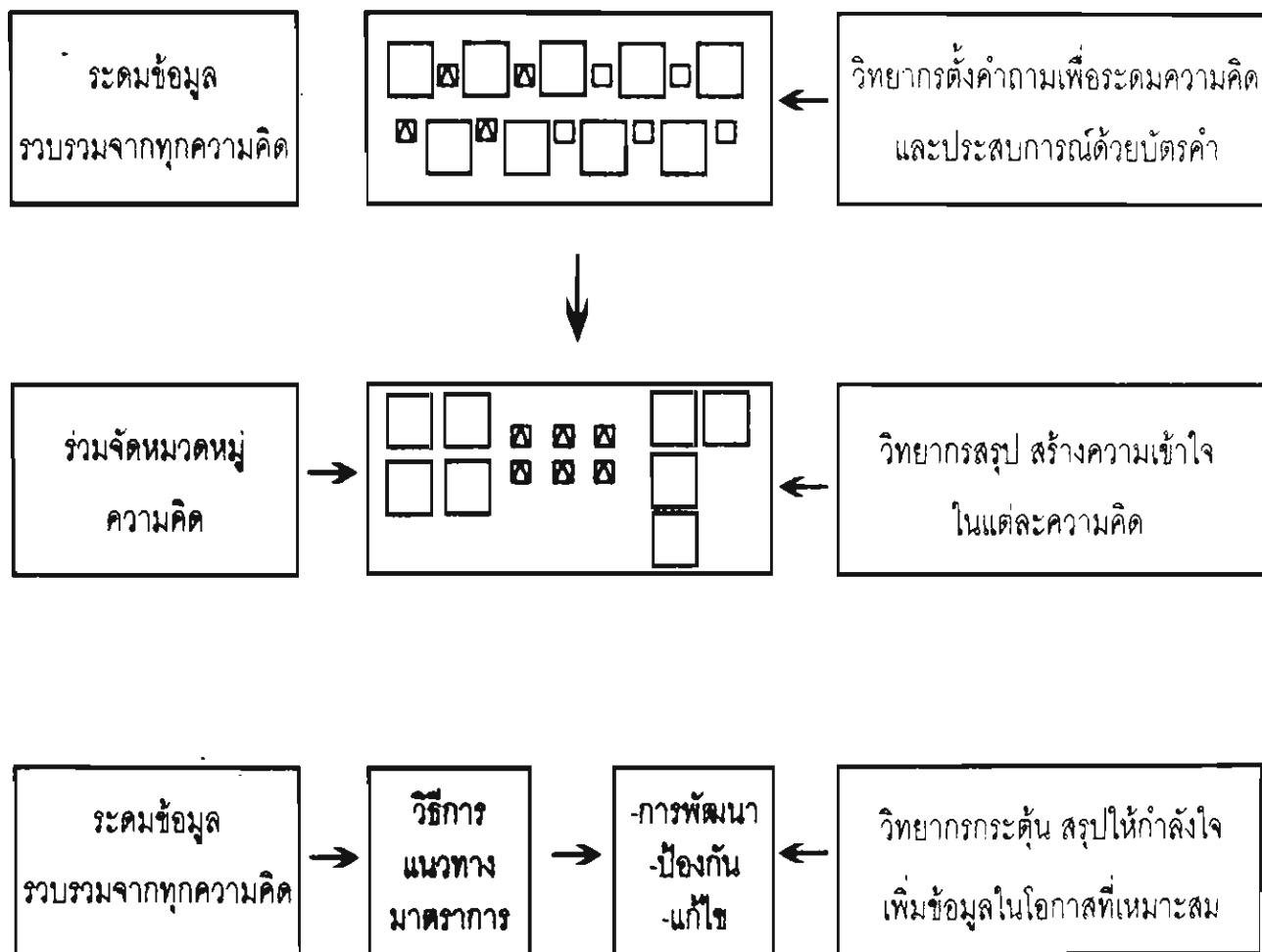
การระดมสมองพลังกลุ่มด้วยเทคนิคบัตรคำสำคัญ (Metaplan)

เป็นการระดมสมองจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) กับเรื่องนั้นๆ เพื่อความคิดที่ได้จะสะท้อนความเป็นจริงจากมุมมองที่แตกต่างหลากหลาย แต่ผู้เข้าร่วมจะต้องเขียนและอ่านหนังสือได้ มีวิทยาการกระบวนการดำเนินการ เพื่อตั้งคำถาม ดูแล กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็น ด้วยการเขียนคำที่เป็นคำหลักสั้นๆ ตามประเด็น และขนาดตัวหนังสือที่ใหญ่ ชัดเจน ลงบนกระดาษสีต่างๆ นำติดกระดานเพื่อสรุปความเห็นเป็นของกลุ่ม ทำความเข้าใจ สร้างความชัดเจนจะเห็นสภาพ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น นำไปสู่สถานการณ์ที่ต้องการและแนวทางวิธีการในการจัดการกับสถานการณ์ที่ค้นพบแล้วต้องจัดการกับสิ่งที่ปรากฏ

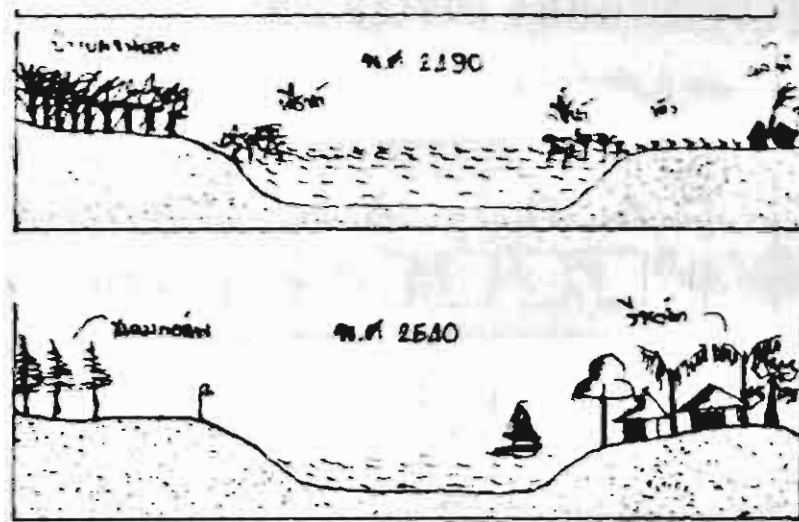
Metaplan เป็นเครื่องมือช่วยไม่ให้ความคิดแตกขยายประเด็นมากเกินไป ลดความสับสนเชิงอำนาจ ผูกขาดการพูด พูดซ้ำซาก ให้คนที่ไม่พูดได้ แสดงความคิดเห็นเพราะใช้การเขียน ทุกคนได้เขียนทำให้เกิดการสื่อสารของบุคคลที่ขัดแย้งกัน การตีความความคิดเห็นไว้รอบๆ หวังให้เห็นความคิดที่ต่อเนื่อง เป็นการให้ความสำคัญ เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมของผู้เรียน

ลำดับขั้นของการใช้เทคนิค Metaplan

การกระตุ้นจิตสำนึกด้วยภาพ เปรียบเทียบผ่านกาลเวลา (Historical Transect maps)

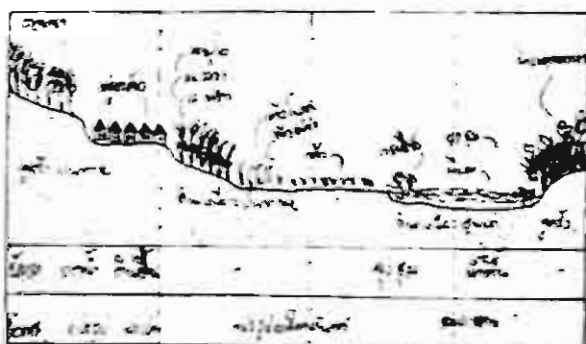

เป็นการร่วมกันสร้างภาพแสดงภูมิประเทศ และการใช้ที่ดินของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ในช่วงเวลาที่ต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบกันแต่ละช่วงเวลาจะทำให้เห็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นในอนาคตเพื่อเตรียมการป้องกันเป็นเทคนิคที่ใช้กระตุ้นจิตสำนึกของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ข้อมูลที่ได้จากการร่วมกันให้ข้อมูลช่วยกันเขียน ช่วยกันเสนอแนะ วิทยากรกระบวนการช่วยกระตุ้น ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงแสดงให้เห็นถึงผลกระทบคงไม่พ้นชุดคำถามที่เลือกสรร หากเพิ่มด้วยการพาไปศึกษาดูงานในพื้นที่ที่มีการอนุรักษ์ได้สำเร็จ พื้นฟูสภาพได้จะได้ผลดีขึ้น

ในลักษณะเดียวกัน การวิเคราะห์ถึงอาชีพแนวโน้มการปลูกพืชไร่ ปริมาณ คุณภาพ ราคา เหตุผลที่มีการเปลี่ยนแปลง ความเหมาะสมในการเลือกประเภทการปลูกได้ว่าจะปลูกหรือทำอะไร ปริมาณมากน้อยเพียงใด ซึ่งเรียกว่า การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)

การวิเคราะห์ภาพตัดขวาง (Transect)

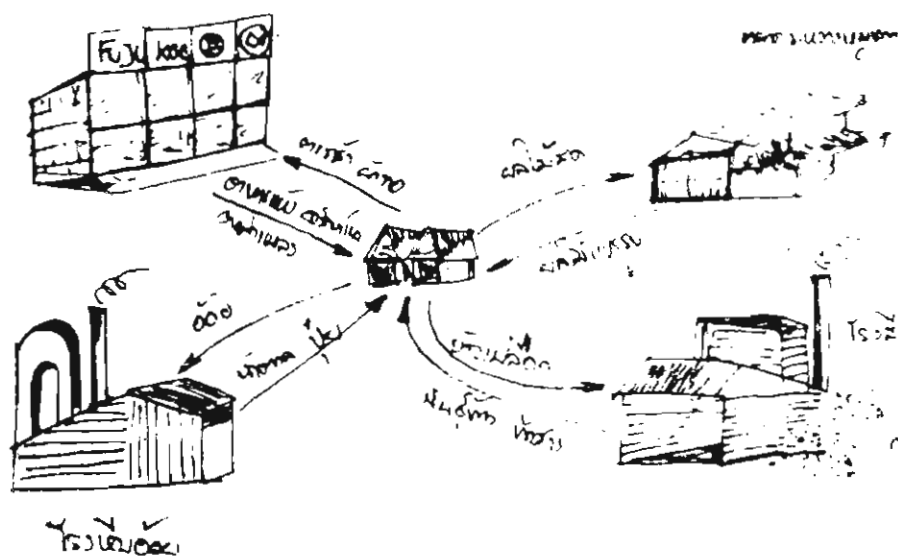
ภาพด้านบนเป็นภาพหมู่บ้านหรือชุมชนในลักษณะของการตัดขวางชุมชนจากจุดหนึ่งมุมหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง อาศัยการเดินทาง โดยกำหนดแนวทางเดินความกว้างของการเดินทางพิจารณาทรัพยากรที่ผ่านไป เช่น ดิน พืช สัตว์ จดบันทึก ทำแผนผัง ลักษณะของพื้นที่ เทคนิคนี้

สามารถช่วยให้ชุมชนค้นหาข้อมูลในพื้นที่ ทำให้เรียนรู้ชุมชน ค้นหาปัญหาและโอกาสที่จะแก้ไข ปัญหา ตัดปัญหาความเคยชินกับสภาพพื้นที่ที่พบเห็นมานาน หากมีการสำรวจ ก็จะเข้าใจปัญหาของตนเองเกิดแนวคิดที่จะจัดการกับปัญหานั้น

การสร้างความตระหนักด้วยภาพเส้นทางเดินของทรัพยากรหมู่บ้าน (Village-ResourceFlow)

วิทยากรกระบวนการอาจใช้คำถาม ดังนี้ “ในหมู่บ้านเราทำอาชีพอะไรบ้าง” “ผลผลิตดีมีมากน้อยเพียงใด” “ไปหาที่ไหน” “ราคาเท่าไร” “ซื้ออะไรกลับมาบ้าง” ฯลฯ ถ้ามไปทำแผนผังการถ่ายเททรัพยากรจากหมู่บ้านไปยังหมู่บ้านหรือท้องถิ่นอื่น จะเห็นทิศทางของการถ่ายเท ช่วยให้คนตระหนักถึงการพึ่งพาหมู่บ้านอื่น ความเสียเปรียบได้เปรียบระหว่างหมู่บ้านของตนกับท้องถิ่นอื่น นำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพของหมู่บ้านตนเอง หาแนวทางวิธีการเพื่อลดการพึ่งพาและการเสียเปรียบทางเศรษฐกิจและอื่นๆ

แผนผังการถ่ายเททรัพยากรชีวภาพ (Bio-Resource Flow)

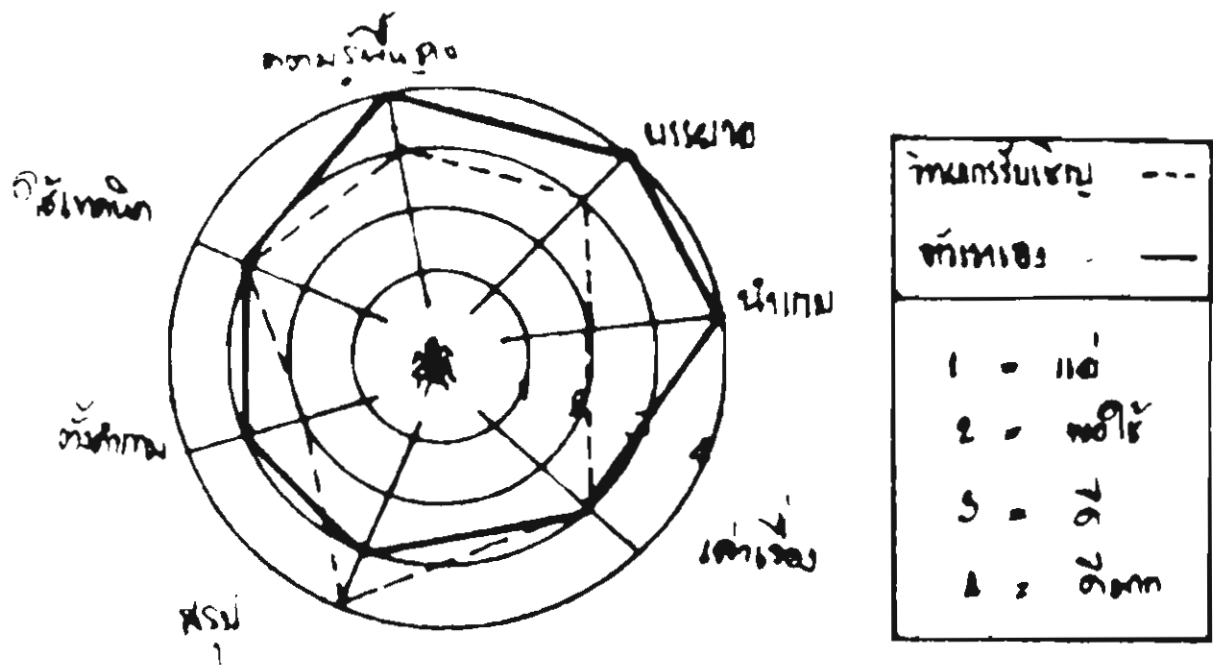
“ลุงเอาขี้หมูไปทำอะไร” “มันน่าจะใช้ประโยชน์อะไรบางอย่างนะ” นั่นเป็นคำถามที่วิทยากรกระบวนการสามารถนำมาใช้โดยลองใช้ควบคู่กับแผนผังเพื่อใช้แสดงภาพจำลองการถ่ายเทแลกเปลี่ยนทรัพยากรชีวภาพระหว่างกิจกรรมการเกษตรประเภทต่างๆ ของครัวเรือน เพื่อชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่เกื้อกูล ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและรายได้ โดยแผนผังจะระดมข้อมูลจากคนในครัวเรือน วิทยากรนำคิดต่อถึงผลทรัพยากรเหลือใช้ ไปใช้เพื่อประโยชน์ของกิจกรรมอื่นๆ

การสูญเสียจากการละลายของเหลือใช้จากพืชและสัตว์ การแนะนำอาจเป็นเรื่องยากที่จะทำให้เขาเชื่อถือแต่การทำให้เขามองเห็น และได้มีโอกาสคิดถึงการพึ่งพากันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เองจากสิ่งที่เขาพูด

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการทำงานด้วยผังใยแมงมุม (Spider Diagram)

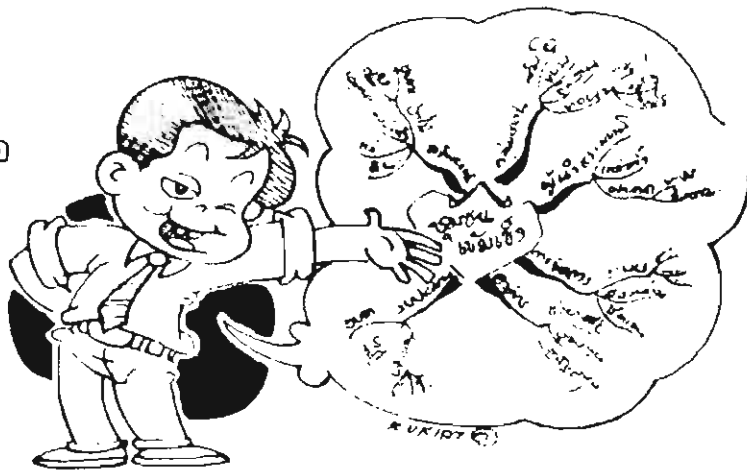
เป็นเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ประสิทธิภาพการทำงาน และการให้บริการของหน่วยงานจาก โครงสร้างและภาพงานขององค์การ โดยเปรียบเทียบหน่วยงานหรือองค์การที่ให้บริการใน ลักษณะเดียวกัน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบจุดเด่น จุดด้อยของโครงสร้าง และระบบงาน ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางปรับปรุงโครงสร้างและระบบให้ดีขึ้น

การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานด้วยผังใยแมงมุม ครอบคลุม กลุ่มองค์กร เป็นเครื่องมือช่วยคิด ค้นหาข้อมูล วิเคราะห์กระบวนการที่กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อช่วยวิเคราะห์แยกองค์ประกอบเพื่อใช้เป็นเครื่องชี้วัดวิสาหกิจกระบวนการต้องช่วยทำความเข้าใจตัวชี้วัดแต่ละตัว ให้สมาชิกให้คะแนนด้วยความเป็นกลาง เที่ยงตรง เมื่อปรากฏคะแนนจะเห็นข้อดี ข้อด้อยซึ่งจะต้องปรับปรุง พัฒนาเพิ่ม และป้องกันแก้ไขต่อไป

การถ่ายทอดความสำคัญ แผนที่ความคิด (Mind map)

หลักการของ Mind map คือ
ความจำในทุกเรื่องที่สมองคิดออก
จากรอบศูนย์กลางความคิด สมอง
สามารถจดประกายความคิดต่างๆ
ได้เร็วกว่ามือเขียนจึงต้องเขียนแบบ
ไม่หยุดอย่างกังวลกับการจัดองค์

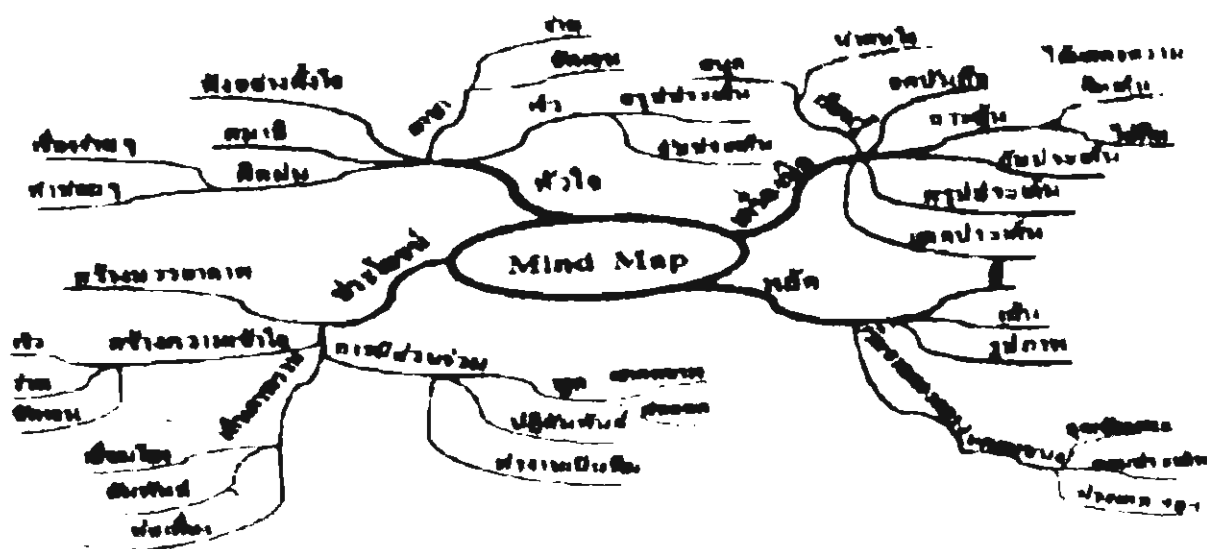

ประกอบหรือการจัดลำดับให้ดูดี เพราะในที่สุดมันจะลงตัวไปเอง หรือไม่ก็มาจัดใหม่อีกครั้งในตอนท้าย

Mind Map ใช้กับการเขียนบทพูด เขียนบทความ การจดบันทึกและการประชุม โดยธรรมชาติของ Mind map จะสามารถนำไปใช้กับแทบทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิด การฟื้นฟูความทรงจำ การวางแผน หรือการใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์

Mind map เป็นภาพที่นำ “ความคิดที่สัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนในช่วงเวลาหนึ่ง” ออกมาเขียนให้เห็นอย่างชัดเจน เป็นเครื่องมือนำไปสู่ทักษะการคิดได้อย่างเต็มที่

Mind map เป็นเครื่องมือที่เป็นผู้ช่วยพระเอก คือ ใช้เป็นผู้สนับสนุน บันทึกรูป ใช้แสดงความเชื่อมโยงให้ที่ประชุมเห็นภาพชัดเจนขึ้น

กระบวนการปรับปรุงปฏิบัติการวางแผนด้วยพลังสร้างสรรค์

A - I - C

AIC เป็นกระบวนการประชุมโดยผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เป็นการประชุมที่มีวิธีการ และขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความเข้าใจถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัด ความต้องการ และศักยภาพของผู้เกี่ยวข้องเป็นกระบวนการที่มีการระดมพลังสมอง พลังความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกในองค์กร เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ ถือว่าเป็นเทคโนโลยีทางสังคมอย่างหนึ่ง

A มาจากคำว่า Appreciation

(เป็นการสร้างความตระหนัก ยอมรับและซาบซึ้งคุณค่า : สร้างวิสัยทัศน์ร่วม) เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนเกิดความตระหนัก รวมทั้งยอมรับและเห็นคุณค่าของความคิดและจินตนาการของแต่ละบุคคลในการกำหนดอนาคตหรือวิสัยทัศน์ของชุมชนร่วมกันในฐานะที่ทุกคนเป็นสมาชิกของชุมชน โดยเทคนิควิธีการให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันอย่างมีความเข้าใจและมีเมตตาต่อกัน ยึดหลักประชาธิปไตย โดยไม่มีการโต้แย้งและร่วมกันสรุปเป็นของทุกคน (ใช้ภาษาภาพ / สัญลักษณ์เป็นเครื่องมือในการระดมความคิด)

I มาจากคำว่า Influence (เป็นการปฏิสัมพันธ์พลังสร้างสรรค์ : การค้นหาวิธีการหรือโครงการ / กิจกรรม) เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ของแต่ละคนที่มีอยู่มาช่วยกันกำหนดวิธีการหรือโครงการ / กิจกรรมที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ของชุมชนร่วมกัน (ใช้บัตรคำหรือการ์ดเป็นเครื่องมือระดมความคิด)

C มาจากคำว่า Control (เป็นการควบคุมผลักดัน และแปลงกลวิธีสู่การปฏิบัติ : การสร้างแผนปฏิบัติการ) เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันรับผิดชอบโครงการ / กิจกรรม

การพัฒนาเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ โดยมีเทคนิคให้ทุกคนเลือกโครงการ / กิจกรรมที่ตนเองสนใจอย่างเสรี แล้วร่วมกันทำงานเป็นทีมโดยวางแผนปฏิบัติโครงการกิจกรรมนั้นๆ ในรายละเอียด (ใช้รูปแบบการวางแผนโครงการ... จะทำอะไร, ทำเพื่ออะไร, ทำที่ไหน, ทำอย่างไร ฯลฯ เป็นเครื่องมือระดมความคิด)

เทคนิค A - I - C มีเสน่ห์อยู่ที่การใช้ภาษาภาพหรือสัญลักษณ์ ความแตกต่างของภาษาและความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ อาจเป็นอุปสรรคที่จะสื่อสารให้เข้าใจตรงกันโดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้น การวาดภาพเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกสะท้อนสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจออกมาอย่างแท้จริง บางเรื่องไม่สะดวกใจที่จะพูด ก็สามารถสะท้อนออกมาเป็นภาพหรือสัญลักษณ์ รูปทรง สี แทนตัวหนังสือหรือคำพูด แต่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นสามารถซักถามข้อมูลความหมายจากภาพได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง เป็นสื่อกระตุ้นให้สมาชิกกล้าพูด คนไม่พูดได้ร่วมอธิบายความคิด / ประสบการณ์ของตน การวาดภาพช่วงสร้างบรรยากาศ ความเป็นกันเอง

การรวมภาพความคิดของแต่ละคนเป็นภาพรวมของกลุ่มทำได้ง่ายและเป็นรูปธรรมการพยายามรวมแนวคิดของแต่ละคนโดยการอภิปรายหรือการเขียน อีกทั้งเป็นสื่อแสดงถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของภาพร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการสร้างกรอบความคิดตามภาพของกลุ่ม

โดยทั่วไปมักกังวลว่าไม่มีความสามารถในการวาดภาพ จึงควรชี้แจงว่าการวาดภาพไม่เน้นความสวยงาม แต่เน้นถึงความหมายที่ปรากฏที่เป็นภาพผู้วาดอาจใช้สี สัญลักษณ์ แทนภาพเหมือนก็ได้

การประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนด้วยกระบวนการ AIC

A เป็นการทบทวนอดีตที่ผ่านมาเสนอความคิดเห็นสะท้อนสภาพปัจจุบันเสนอความต้องการสร้างสรรค์ เพื่ออนาคตของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ

I อภิปรายแลกเปลี่ยนเพื่อเลือกสรรเฉพาะวิธีการที่เหมาะสมกับศักยภาพความสามารถของชุมชน

C เข้าใจศักยภาพความสามารถของตนเอง ตัดสินใจเลือกสิ่งที่คุณเองชอบอยากทำมั่นใจในความสำเร็จ มีรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อนำไปปฏิบัติ

ทบทวนอดีต

เข้าใจปัจจุบัน

สร้างสรรค์อนาคต

ร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุ
กำหนดแนวทางสู่เป้าหมาย

ร่วมกำหนดแนวทางและ
สถานที่ วิเคราะห์จำแนก
จัดลำดับแนวทางสู่เป้าหมาย

ร่วมตัดสินใจ
เลือกแนวทางที่จะทำ

ร่วมทำแผนปฏิบัติ

กำหนดผู้รับผิดชอบ
ลงมือปฏิบัติ

วิทยากรจัดสนทนา ใช้คำถามสร้างความสนใจให้คิด และแสดงออกถึงความต้องการที่จะพัฒนาเชิงรุก สร้างสรรค์และสามัคคี

วิทยากรลดบทบาทการนำลงสนับสนุนผู้นำในกลุ่มให้กำลังใจให้เกิดบรรยากาศประชาธิปไตยยอมรับความคิดเห็นมีทางออกที่อบอุ่น

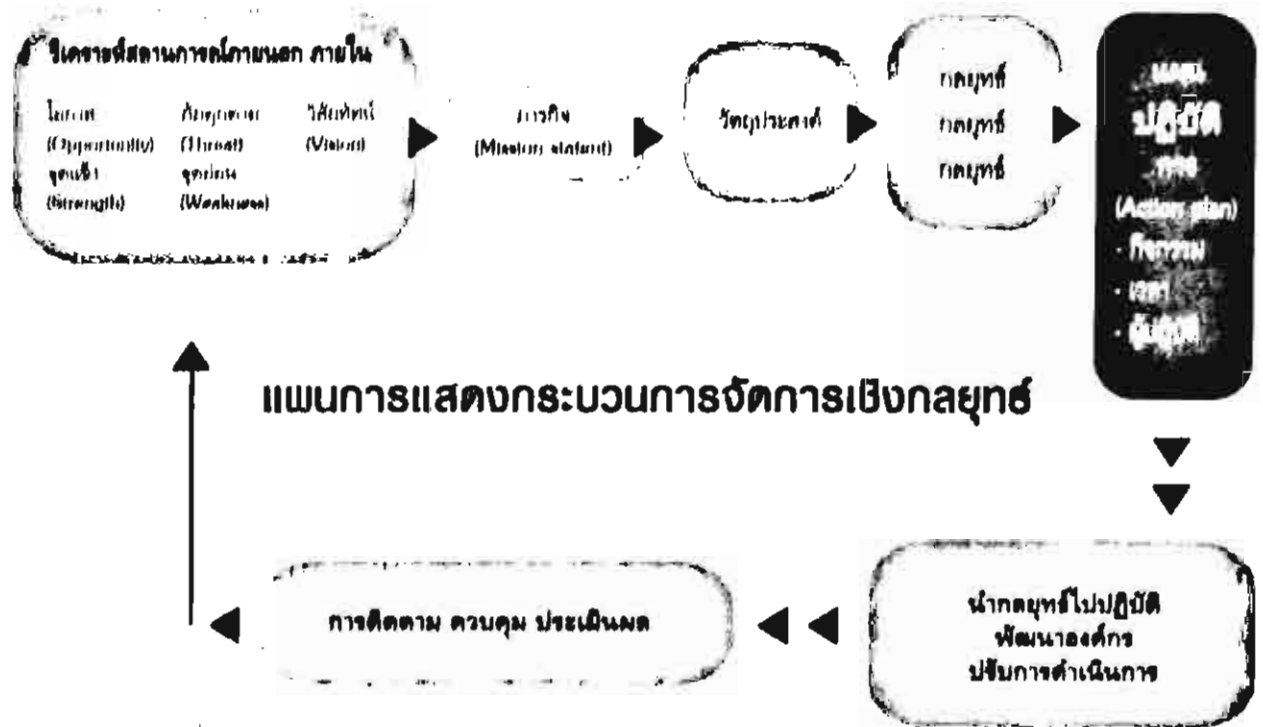
วิทยากรแสดงบทบาทน้อยที่สุด การตัดสินใจเป็นของแต่ละคนในกลุ่มทบทวนเพื่อทำความเข้าใจดำเนินรายงานตามขั้นตอน

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้วย SWOT

การนำเทคนิคไปเป็นกรอบช่วยในการค้นหาศักยภาพความเข้มแข็ง จุดเด่นหรือที่เรียกว่า **จุดแข็ง (Strength) “S”** ที่เสริมส่งให้องค์กรเข้มแข็งขึ้น พร้อมๆ กัน ก็ค้นหาจุดบกพร่อง **จุดอ่อน (Weakness) “W”** ที่เมื่อยังคงอยู่ในองค์กรจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพขององค์กรได้อีกประการหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณา เพื่อใช้เป็นช่องทางในการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมขององค์กรให้ต่อเนื่อง นั่นคือ **โอกาส (Opportunity) “O”** ที่องค์กรสามารถควบคุมและนำมาเป็นประโยชน์ต่อองค์กรได้ ประการสุดท้ายสิ่งที่เป็นผลกระทบ แรงกดดัน เป็นภัยคุกคาม **(Threat) “T”** ที่บั่นทอนความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งจะต้องปรับปรุงให้สอดคล้องเป็นปัจจุบัน และสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ทั้ง 4 ประการ เมื่อนำมาวิเคราะห์จนเป็นการมองภาพรวมของกลุ่มองค์กรหรือแม้แต่ชุมชนโดยการนำตัวอักษรทั้ง 4 ตัว มาเรียงกัน จึงเรียกเทคนิคนี้ว่า “SWOT”

การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situational Analysis) หมายถึง การคาดคะเนแนวโน้มของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และภายนอกองค์กร คือ ช่องทางหรือโอกาส ผลกระทบต่างๆ เมื่อค้นพบ คาดการณ์ได้สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกหรือกำหนดเป้าหมายขององค์กรในการดำเนินกิจกรรมองค์กรไปสู่สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดคะเนไว้ ที่เรียกว่า วิสัยทัศน์ (VISION) ขององค์กร

ที่มา : แผนกลยุทธ์การดำเนินงาน มจร. ๒๕๕๓

เมื่อได้วิสัยทัศน์ขององค์กรแล้ว จะสามารถกำหนดภารกิจที่เป็นบทบาทหน้าที่เพื่อตอบคำถามว่า "องค์กรมีไว้ทำไม เพื่ออะไร" และกำหนดภารกิจเพื่อให้บรรลุผลตามพันธกิจที่กำหนดไว้ (Organization Mission) เปรียบเสมือนวัตถุประสงค์และแผนกลยุทธ์ การใช้แผนกลยุทธ์เป็นแนวทาง หรือวิธีการต่างๆ ที่จะนำไปสู่การบรรลุผลตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ และนำวิธีการแนวทางเหล่านั้นไปแปลสู่การปฏิบัติ ต้องอาศัยเครื่องมือสำหรับดำเนินการในส่วนต่างๆ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกันทั้งในแง่ของทิศทางและเวลา นั่นคือแผนปฏิบัติการ (Action plan) นั่นเอง จะเห็นว่า SWOT เริ่มชวนคิด ค้นคว้า วิเคราะห์ ร่วมกันกำหนดจุดหมายปลายทางด้วยกันวิสัยทัศน์กลางพันธกิจที่ว่าจะเดินสู่จุดหมายเดียวกันโดยพร้อมเพรียงกันและมีแนวทางแผนการปฏิบัติที่ต้องทำด้วยความเข้าใจเหมือนกัน SWOT จึงเป็นเครื่องมือหรือเทคนิคที่วิทยากรกระบวนการจะใช้เพื่อวางแผนการจัดการกระบวนการ ประกอบด้วย เทคนิค อื่นๆ เช่น Mind map บัตรคำเพื่อผลคือ แผนการปฏิบัติ พัฒนางาน และการประชุมต่อไป

รายงานการประชุมศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ
ครั้งที่ 10 /2548

วันพุธที่ 17 สิงหาคม 2548 เวลา 10.00 น.
ณ ห้องประชุมสำนักงาน ป.ป.ส. ชั้น 3 อาคาร

กรรมการผู้เข้าประชุม

1. พล.ต.อ.ชิดชัย วรรณสถิตย์	รองนายกรัฐมนตรี/รมว.กระทรวงยุติธรรม	ผอ.ศตจ.
2. คุณหญิงสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์	รมว.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองผอ.ศตจ.
3. พล.อ.อ.คงศักดิ์ วันทนา	รมว.กระทรวงมหาดไทย	รองผอ.ศตจ.
4. นายเอกภาพ พลซื่อ	รัฐมนตรีฝ่ายการเมือง	ที่ปรึกษา
5. นายกระมล โอฬารวัด	แทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	กรรมการ
6. นายพงษ์เทพ ธิฐาพันธ์	แทนปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
7. นางสุสติ ชุมภูทอง	การพัฒนาสังคมฯ	กรรมการ
8. นายพลเวทย์ ท้าวหมารักษ์	แทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
9. น.ส.ชนิภา ฉัตรสกุล ณ อยู่ชยา	แทนปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ	กรรมการ
10. นางสุจินดา วัจวสุ	แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
11. นายสุชาติ วิชชาวุธ	แทนปลัดกระทรวงแรงงาน	กรรมการ
12. นายบุญรัตน์ วงศ์ใหญ่	แทนปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
13. น.ส.สุมาภรณ์ แซ่ลิ่ม	แทนปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
14. นายวรวิทย์ จำปรัตน์	แทนผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ	กรรมการ
15. พ.อ.ศักดิ์ชัย สระสงค์	แทนเลขาธิการกอ.รมน.	กรรมการ
16. นายวิภูวัฒน์ สถิตยยุทธการ	แทนอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	กรรมการ
17. นายจาวุฑฒ์ พลเดช	แทนอธิบดีกรมพัฒนาชุมชน	กรรมการ
18. นายชัยวัฒน์ ลิ้มปวรณชะ	แทนอธิบดีกรมที่ดิน	กรรมการ
19. นายวิรัตน์ ทำนุราศรี	แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
20. ดร.อดิศักดิ์ ศรีสรรพกิจ	เลขาธิการ สปก.	กรรมการ
21. นายกระมล โอฬารวัด	แทนปลัดกรุงเทพมหานคร	กรรมการ
22. นายวุฒิพงษ์ ภิรมยาภรณ์	แทน ผอ.ธนาคารออมสิน	กรรมการ
23. นายเอ็นนู ซื่อสุวรรณ	แทน ผอ.ญ.ชกส.	กรรมการ
24. นายสุรินทร์ โตทับเที่ยง	แทนประธานสมาคมหอการค้าไทย	กรรมการ
25. นายไพโรจน์ เกษเม่นกิจ	แทนประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
26. ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย	แทน ผอ.สกว.	กรรมการ
27. นายสุจิต ปัจฉินันท์	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการและเลขานุการร่วม
28. พล.ต.ท.กฤษณะ ผลอนันต์	เลขาธิการ ป.ป.ส.	กรรมการและเลขานุการร่วม

29. นายวีระวัฒน์ ชื่นวาริน	แทนอธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการและเลขานุการร่วม
30. นายสมชาย ศักดาเวคีอิศร	แทนรองเลขาธิการ ศสช.	กรรมการและเลขานุการร่วม
31. นายจิรภา นุตาลัย	แทน ผอ.พอช.	กรรมการและเลขานุการร่วม
32. นายสมชาติ สว่างเนตร	รองเลขาธิการ ป.ป.ส.	กรรมการและเลขานุการร่วม

กรรมการผู้ไม่เข้าประชุม

1. พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ	ประธานที่ปรึกษา	
2. นายประเวศ วะสี	ที่ปรึกษา	
3. นายธนินท์ เจียรวนนท์	ที่ปรึกษา	
4. พล.ต.ท.รุ่งโรจน์ ยมมงคล	ที่ปรึกษา	
5. นายไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม	ที่ปรึกษา	
6. นายทองหล่อ พลโคตร	ที่ปรึกษา	
7. นายปกรณ์ นูรณปกรณ์	ที่ปรึกษา	
8. นายจักรมณต์ ผาสุกวณิชย์	ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
9. นางชวนพิศ ฉายเหมือนวงศ์	ผู้ว่าการเคหะแห่งชาติ	กรรมการ
10. น.พ.สงวน นิตยารัมภ์	เลขาธิการ สนง.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	กรรมการ
11. นายสากล สถิตวิทยานันท์	เลขาธิการ สนง.กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร	กรรมการ
12. นายยงยุทธ ดิยะไพรัช	ผอ.สนง.คกก.กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองฯ	กรรมการ
13. น.พ.พลเดช ปิ่นประทีป	ผอ.สำนักพัฒนาประชาสัมพันธ์	กรรมการ
14. ดร.ณัฐกมล นนทะโชติ	ผช.รมต.สร.	กรรมการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสมศักดิ์ ขำทวีพรหม	ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง
2. นายสมพล วิชัยดิษฐ	ที่ปรึกษา รมว.ว่าการกระทรวงมหาดไทย
3. นายอารีย์ พลรัฐธนาสิทธิ์	ที่ปรึกษา รมว.ว่าการกระทรวงมหาดไทย
4. นายปิธิธรรม ฐิติมนตรี	หัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์ ศตจ.
5. นางสุกัญญา เครือภู	หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ ศตจ.
6. นายไมตรี อินทุสุต	ศตจ.มท.
7. นายเสรี ศรีหะไตร	นอภ.โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
8. ม.ล.อารยา สิโรตม์	จนท.วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 ว ฝ่ายยุทธศาสตร์ ศตจ.
9. นายกมลธรรม วาสบุญมา	จนท.วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 ว ฝ่ายยุทธศาสตร์ ศตจ.
10. นายศิริสุข ยินหาญ	จนท.วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 ว ฝ่ายยุทธศาสตร์ ศตจ.
11. นายบุญส่ง ไตรจันทร์	จนท.วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 ว ฝ่ายยุทธศาสตร์ ศตจ.

เริ่มประชุมเวลา 10.00 น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
ประธาน

1. เรื่องการแก้ไขปัญหาคความยากจนถือเป็นวาระของชาติขณะนี้ได้ดำเนินงานไปมากแล้ว ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ จนมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ องค์การปกครองท้องถิ่นเริ่มมีความเข้าใจ และขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสม กระทรวงมหาดไทยจะต้องเป็นตัวหลักสำคัญในการดำเนินงาน การบริหารจัดการในระดับจังหวัดและอำเภอต้องมีความถูกต้องชัดเจน ขณะนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พล.อ.อ.คงศักดิ์ วันทนา) ก็ขับเคลื่อนงานอย่างเต็มที่ การประชุมศตจ.จึงเป็นการปรับแนวคิดในการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสร้างความเชื่อมโยงที่ชัดเจน ดำเนินงานแบบ “ทำไป ปรับไป” ให้เกิดความเหมาะสม

2. ศตจ.มีคำสั่งที่ 16/2548 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2548 เรื่อง การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบูรณาการแผนและงบประมาณการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนและความยากจนของ ศตจ. รายละเอียดตามเอกสารประกอบวาระการประชุมที่ 1

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ 2

เรื่องรับรองรายงานการประชุม ศตจ.ครั้งที่ 9/2548

เมื่อวันพุธที่ 20 กรกฎาคม 2548

มติที่ประชุม

รับรองรายงานการประชุม ศตจ.ครั้งที่ 9/2548

เมื่อวันพุธที่ 20 กรกฎาคม 2548

ระเบียบวาระที่ 3

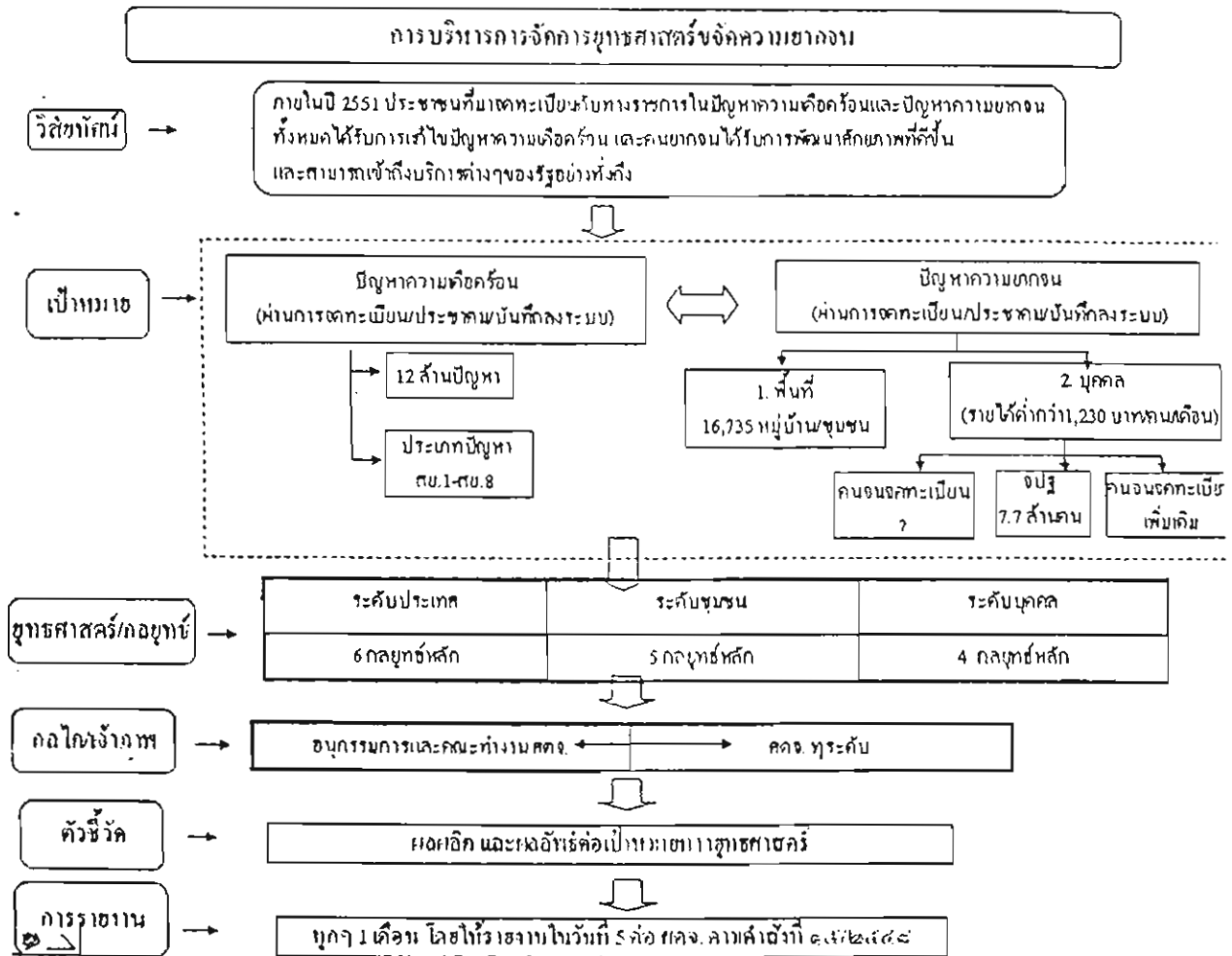
เรื่องสืบเนื่อง และเพื่อพิจารณา

3.1 แผนงานโครงการตามงบกลางปี 2548

นายปิติธรรม ฐิตินันท์ หัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์ ศตจ.

ที่ประชุม ศตจ. ครั้งที่ 9/2548 มีมติเห็นชอบกรอบแผนงาน โครงการตามงบกลางปี 2548 แล้ว จึงขอเรียนเพิ่มเติมว่า งบประมาณ 4,000 พันล้านบาท เป็นงบเพื่อการแก้ไขปัญหาคความยากจนโดยเฉพาะดังนั้น ควรเน้นการแก้ไขปัญหาคความยากจนเป็นหลัก ในส่วนของงบกลางปี 2547 ขณะนี้ได้ใช้ไปแล้ว 69 เปอร์เซ็นต์ การพิจารณาแผนงานโครงการตามงบกลางปี 2548 จะพิจารณาเฉพาะที่มีผลงาน และเกิดขึ้นกระทบต่อการแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชน โดยตรงเท่านั้นงบประมาณ 4,000 ล้านบาทนี้อาจไม่ได้ใช้จ่ายให้หมดในครั้งเดียว แต่ควรจะต้องเลือกใช้ในงานที่จะเกิดผลกระทบโดยตรงต่อการแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชนก่อนเท่านั้น

ในปี 2548-49 ซึ่งใช้งบกลางปี 48 ขอนำเรียนเรื่องบริหารจัดการ ดังนี้

โดยมีโครงการทั้งหมดจาก 24 หน่วยงาน รวม 43 โครงการ งบประมาณ 4,687 ล้านบาท ซึ่งเกินวงเงินงบกลางที่รัฐบาลจัดสรรให้ การใช้จ่ายงบกลางจะต้องเกิดผลกระทบโดยตรงในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน อนุกรรมการบูรณาการฯ จึงพิจารณาเฉพาะแผนงานที่มีความจำเป็นเร่งด่วนมาพิจารณาก่อน จำนวน 16 โครงการ จาก 13 หน่วยงาน วงเงิน 1,932,771,552 บาท รายละเอียดตามเอกสารประกอบวาระการประชุมที่ 3.1

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1. ในรัฐบาลที่แล้ว นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน ขณะนี้มีความต้องบูรณาการไปสู่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดภาพรวมที่ดี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงขอดำเนินงานในลักษณะของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต่อไป ทั้งนี้ โดยใช้งบประมาณเดิม

2. สำหรับเรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดิน ที่ทำกิน ในส่วนของ สปก.ได้นำเสนอแนวคิดในการดำเนินการต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบในเบื้องต้นแล้ว กล่าวคือ กรณีจัดสรรที่ดิน

ของสปก. ได้แล้วจำนวนหนึ่งก็จะจัดสรรมาให้พร้อมอาชีพ จัดหาตลาดมารองรับ ขณะนี้ได้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ติดต่อภาคเอกชนมาเพื่อ matching กันแล้ว ซึ่งจะได้นำเสนอผลการดำเนินการในการประชุม ศตจ. ครั้งหน้าต่อไป

3. ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดจะต้องหาที่ดินเพื่อจัดสรรให้ประชาชน จะมีเนื้อที่มากน้อยก็ไม่สำคัญแต่จะต้องสร้าง contact farming ให้ได้ หากทุกจังหวัดสามารถทำได้ ก็จะช่วยลดยอดประชาชนที่มาขึ้นทะเบียนได้อีกมาก

ประธาน

นาย รัฐมนตรีมีดำริว่า โจทย์เริ่มต้นของการแก้ไขปัญหาความยากจนอยู่ที่ประชาชน ซึ่งมาลงทะเบียนกับกระทรวงมหาดไทย ประกอบกับข้อมูล จปฐ. กลุ่มเป้าหมายคือผู้ที่ต้องการที่ดินทำกิน จึงต้องสำรวจว่า มีที่ดินในความดูแลของหน่วยงานต่างๆจำนวนเท่าใด แล้วจึงนำ Demand กับ Supply มา matching กันหลังจากนั้นจึงส่งต่อให้คณะอนุกรรมการด้านต่างๆ รับช่วงเพื่อฝึกฝนอาชีพ และบูรณาการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ต่อไป ขอให้ใช้วิธีการแก้ไขปัญหา “แบบง่าย” แต่ต้องมี “ความครอบคลุม” ทุกด้าน กรณีสาธิตการวางแผนแก้จนที่ อ. พริ้ว จ. เชียงใหม่ พบว่าที่ดินไม่พอจัดสรรแก่คนยากจน นายกรัฐมนตรีจึงมีบัญชาให้จัดทำแบบที่ดินรวม เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในเรื่องงบประมาณ ขอให้ไปปรับกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนต่อไป

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การแก้ไขปัญหาต้องพิจารณาสนับสนุนโครงการหลักก่อน โดยเริ่มจากข้อมูลที่มีอยู่แล้ว ในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อาจจัดสรรที่ดินได้จำนวนหนึ่ง และสมควรดำเนินการนำร่องไปก่อน ตลอดจนฝึกฝนอาชีพให้ โดยอาศัยทางกระทรวงมหาดไทยสำรวจที่ดินในจังหวัดว่า มีที่ดินบริเวณใดสามารถจัดเป็นที่ทำกินได้ แล้วจึงค่อยพิจารณาเรื่องกรรมสิทธิ์ต่อไป เพราะอาจมอบกรรมสิทธิ์ให้หรือไม่ก็ได้ แต่จะต้องทำให้ประชาชนสามารถใช้ที่ดินนั้นเพื่อทำกินตั้งตัวและมีอาชีพที่เหมาะสมต่อไป หากทำได้ดังนี้ก็จะเป็นการเคลื่อนตัวของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เราต้องการจะช่วยเหลือนั่นที่ทำกินต่อไป

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยได้สำรวจข้อมูลลงถึงระดับอำเภอแล้ว ขณะนี้สามารถแยกที่ดินได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ที่ดินของราชการ มีผู้ครอบครองแล้ว จำนวนประมาณ 41 ล้านไร่
2. ที่ดินว่างเปล่า ไม่มีผู้ครอบครอง จำนวนล้านกว่าไร่

ศตจ.มท. ได้ดำเนินโครงการนำร่องจังหวัดละ 1 อำเภอ ในภาคกลาง 23 จังหวัด หลังจากนั้นก็จะดำเนินการเพื่อขยายผลต่อไป

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เสนอว่า หากทำงานร่วมกันไปเลยเพื่อให้ครบวงจร และเสร็จสิ้นโดยเร็ว จะเป็นการสมควรหรือไม่

ประธาน

หากทุกฝ่ายสามารถปรับเข้าหากันได้ ก็จะได้ข้อสรุปโดยเร็ว งบประมาณเป็นสิ่งสนับสนุน ประธานต้องการให้เกิดการบูรณาการในระหว่าง ศตจ. แต่ละกระทรวงด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน มีความชัดเจน ศตจ. จะพิจารณาเพียงในรายละเอียด ในหลักการเห็นชอบแล้ว แต่ขอให้ดำเนินการให้เกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้นด้วย

มติที่ประชุม

1. ที่ประชุมมีมติเห็นชอบกรอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณ จำนวน 16 โครงการ จาก 13 หน่วยงาน วงเงิน 1,932,771,552 บาท ตามที่ฝ่ายเลขานุการร่วมนำเสนอ

สำหรับแผนงาน โครงการส่วนที่ไม่ได้รับการพิจารณา ขอให้อนุกรรมการที่เกี่ยวข้องกลับไปบูรณาการแผนงาน โครงการ ให้เป็นไปตามกรอบนโยบายและ Road map ต่อไป

2. ที่ประชุมมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน ศตจ. ดำเนินการดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ ให้ฝ่ายเลขานุการร่วมศตจ. ประกอบด้วย สำนักงาน ป.ป.ส. กรรมการปกครองสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จัดทำแผน/โครงการ/งบประมาณ ในเชิงบูรณาการเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางยุทธศาสตร์การขจัดความยากจน ได้แก่ งานด้านการเลขานุการการจัดทำฐานข้อมูล การกำกับติดตามและประเมินผล และการประชาสัมพันธ์ ฯลฯ และมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน (ที่มีฐานข้อมูล จปฐ.) กรมการปกครอง (ที่มีฐานข้อมูลคนจนจดทะเบียน) จัดส่งข้อมูลเป้าหมายบุคคลที่ยากจนซึ่งมีรายได้ต่ำกว่า 1,230 บาท/คน/เดือน และพื้นที่หมู่บ้านยากจน ให้กับคณะอนุกรรมการ/คณะทำงานของ ศตจ. เพื่อประกอบการจัดทำแผน/โครงการ ตามยุทธศาสตร์การขจัดความยากจนต่อไป

1.2 ด้านการวางแผน ให้กระทรวงมหาดไทยร่วมกับส่วนราชการต่างๆ ดำเนินการดังนี้

1) จัดทำแผน/โครงการ/งบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการ Verify ข้อมูล โดยการนำฐานข้อมูลจากข้อมูล จปฐ. และข้อมูลคนจนจดทะเบียนของกรมการปกครองไปตรวจสอบสถานภาพความยากจนให้เป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งสำรวจหาคนเดือดร้อนและคนยากจนในหมู่บ้าน/ชุมชน

2) ให้จัดทำแผนงานการแก้ไขปัญหาครัวเรือน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2548 ให้ดำเนินการจัดกิจกรรมแก้ไข

ปัญหาความเดือดร้อนและความยากจนของประชาชนเร่งด่วนตามศักยภาพของพื้นที่ในระดับอำเภอและจังหวัด จากการออกคาราวานเก็บเงิน หากเกินศักยภาพให้จัดกลุ่มปัญหา แล้วส่งมายัง ศตจ. เพื่อพิจารณาช่วยเหลือต่อไป

3) ให้จัดทำระบบข้อมูลความเดือดร้อนและความยากจนของประชาชนเป็น open system และให้ระบบดังกล่าวอยู่บน INTERNET BASE เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการวางแผนแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบร่วมกันได้

1.3 ด้านการจัดทำแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน ไปเร่งรัดการจัดทำแผนแม่บทชุมชนโดยใช้ฐานข้อมูล จปฐ. มาพัฒนาดำเนินการต่อไป

1.4 ให้ฝ่ายเลขานุการร่วม ศตจ. และสำนักงบประมาณพิจารณารายละเอียด งบประมาณด้านลงทุนให้ชัดเจน และปรับลด แล้วนำเสนอ ผอ. ศตจ. เห็นชอบก่อนอนุมัติ ใบเงินงวดต่อไป

1.5 ให้สำนักงบประมาณกันเงินงบประมาณที่จะขยายเวลาการเบิกจ่ายเหลือในปี วงเงิน 4,000 ล้านบาท จากงบประมาณกลางปี 2548

1.6 ให้ส่วนราชการจัดส่งแผนปฏิบัติการงบกลางปี 2548 ที่ได้รับอนุมัติ และงบประมาณปี 2549 ตามแผนบูรณาการตามยุทธศาสตร์การจัดความยากจน โดยให้ระบุรายละเอียด เป้าหมาย กรอบกิจกรรม และงบประมาณที่ลงสู่จังหวัดให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ต่อการบูรณาการของ ศตจ. จ. ต่อไป

3.2 คู่มือภาคประชาชนเพื่อต่อสู้เอาชนะความยากจนและคู่มือการจัดทำแผนแม่บทชุมชน นายจารย์พงศ์ พลเดช รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

ศตจ. ได้ให้แนวทางจัดทำคู่มือภาคประชาชนเพื่อต่อสู้เอาชนะความยากจน และคู่มือการจัดทำแผนชุมชนให้สอดคล้องกับแนวคิดการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาส บัดนี้ คณะทำงานของกรมการพัฒนาชุมชนได้ส่งร่างคู่มือดังกล่าวมาเพื่อที่ประชุม ศตจ. พิจารณารายละเอียดตามเอกสารประกอบวาระการประชุมที่ 3.2 สำหรับขั้นตอนการจัดทำร่างคู่มือ กรมการพัฒนาชุมชนได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นโดยเฉพาะเพื่อจัดทำและพิจารณาจัดประชุม ประชาพิจารณ์จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง แล้วทดสอบกับกลุ่มบุคคลเป้าหมายจึงขอเสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณา

นายพงษ์เทพ ถิฐาพันธ์ กระทรวงการคลัง

คู่มือในส่วนของ ธกส. ใช้กับประชาชนทั่วไปและผู้ลงทะเบียนตามนโยบายของรัฐ จึงไม่ขัดกับคู่มือของกรมการพัฒนาชุมชน

นายปิติธรรม จิตินันตรี

ในส่วนของการจัดทำแผนชุมชน ศตจ. ได้ตั้งงบประมาณไว้ให้แล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการ Verify ข้อมูลถึงระดับครัวเรือน ก่อนที่จะลงไปดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป

น.ส.จิริกา นุตาลัย ศตจ. ปชช.

เห็นด้วยกับร่างคู่มือที่กรมการพัฒนาชุมชนจัดทำมา และขอเสนอเพิ่มเติมว่า จากการที่ สกว. ศตจ.มท. และ พอช. ได้ดำเนินการโครงการนำร่องพบว่า หน่วยงานที่ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ร่วมทำงานตั้งแต่แรก เช่น กศน. ฯลฯ เกิดการจัดเวทีดำเนินงานซ้ำซ้อนกันจึงเห็นควรนำมาบูรณาการร่วมกัน เพื่อมิให้เกิดการซ้ำซ้อนต่อไป

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย สกว.

จากการดำเนินงานโครงการนำร่อง เห็นว่าควรเน้นที่ area approach หากครัวเรือนสามารถแก้ไขได้เอง ก็แก้ไขที่ระดับครัวเรือนได้เลย โดยจัดการวางแผนและบูรณาการนำร่องลงไปพื้นที่ระดับครัวเรือน นอกจากนี้พบว่า ขบวนการทำแผนชุมชนสามารถนำองค์กรปกครองท้องถิ่นมาเข้าร่วมได้มาก แผนชุมชนจะเป็นตัวกำกับชาวบ้านเข้าสู่ศูนย์การเรียนรู้ ดังนั้นการขยายแผนชุมชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ สำหรับงานเชิงพื้นที่ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็น หากหน่วยงานระดับกระทรวงจัดทีมลงไปสนับสนุนในระดับอำเภอและแก้ไขด้านโครงสร้าง ก็จะเป็นการสนับสนุนกันได้มาก ควรต้องรีบทำในช่วงนี้เพื่อให้เกิดความยั่งยืน เพราะการสร้างตลาดสินค้าต้องใช้เวลา

ประธาน

กรมการพัฒนาชุมชนได้พยายามดำเนินงานเรื่องแผนชุมชนมาเป็นเวลานานแล้ว แต่อาจยังมีความแข็งตัวหากนำเรื่องแผนชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชนมาดำเนินการต่อยอดได้ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะมีหน่วยงานในสังกัดลงลึกถึงชาวบ้าน กรมการพัฒนาชุมชนจะรู้เรื่องนี้ดีที่สุด นอกจากนี้จะต้องพิจารณากลไกในชุมชนด้วย หากมีโมเดลชัดเจนคงใช้เวลาไม่นาน ขอให้ ศตจ. อ. รับผิดชอบในส่วนนี้เพื่อลดความซ้ำซ้อนเรื่องแผนชุมชนขอให้เร่งดำเนินการต่อไปโดยนำโมเดลที่มีอยู่แล้วมาต่อยอด

นายไมตรี อินทุสุต ศตจ.มท.

ขณะนี้มีการบูรณาการในกระทรวงมหาดไทยแล้วเพื่อเสริมพลังด้านแผนชุมชน ในภาควิชาการได้แก่ สกว. และในภาคประชาคมก็จะมี ศตจ.ปชช. เสริมแรงกระตุ้นให้การทำแผนเป็นไปตามกรอบ จึงเป็นสามประสานเรื่อง แผนชุมชนมี 7 หน่วยร่วมกันลงนามร่วมกัน รูปแบบ

อาจแตกต่างกันบ้าง แต่มีลูกค้านี้เหมือนกันเรื่องกรอบความคิดขอให้อยู่ในส่วนกลาง โดยในพื้นที่ ศตจ.มท. จะดำเนินการให้เอง

ประธาน

ขอให้ศตจ.มท. จัดทำเอกสารเรื่องแผนชุมชนที่มีรายละเอียดชัดเจน เพื่อให้เห็นภาพตรงกัน และมีแนวทางดำเนินงานที่ตรงกัน

มติที่ประชุม เห็นชอบตามที่กรรมการพัฒนาชุมชนเสนอ และให้กรรมการพัฒนาชุมชนเป็น เจ้าภาพหลักในเรื่องแผนชุมชน

3.3 ผลการประชุมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวางแผน

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการปกครอง

กรรมการปกครองได้นำแนวทางตามที่นายกรัฐมนตรี สาธิตการวางแผนที่ อ. พริ้ว จ. เชียงใหม่ ไปใช้ในการขับเคลื่อนการวางแผน โดยเน้นแนวทางที่จะลงไป verify ข้อมูลระดับครัวเรือน ซึ่งมีการ kick off ไปแล้วเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2548 และได้ดำเนินการมาโดยตลอดจนถึงวันที่ 10 สิงหาคม 2548 ข้อมูลที่ได้จะนำไปประมวลผลเป็น profile รายครัวเรือน เพื่อให้เห็นศักยภาพของครัวเรือน นำผลการจดทะเบียน สย. ข้อมูลรายครัวเรือน ข้อมูล จปฐ. มา รวมกัน แล้วจัดทีมลงไปบูรณาการ เป้าหมายครัวเรือน 6.6 ล้านครัวเรือน ผลการดำเนินการถึง วันที่ 11 สิงหาคม 2548 ในระดับพื้นที่ 528,579 ครัวเรือน ในเบื้องต้นสามารถแก้ไขปัญหา ได้แล้วบางส่วน ส่วนที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ นายอำเภอกำลังเก็บข้อมูลเพื่อนำไปแก้ไข ในรอบที่ 2 ทีมจะต้องประกอบด้วยอนุกรรมการและส่วนต่างๆ ลงไปแก้ไขปัญหาคาดว่าหลัง verify แล้ว จะเร่งดำเนินการเลย โดยนายอำเภอจะส่งเคราะห์ และจัดระดับความสำคัญแล้วส่งทีม ลงไป ปัญหาในทางปฏิบัติ คือการจัดทีม ขณะนี้อธิบดีกรรมการปกครองได้จัดตั้งคณะทำงาน พิจารณาโครงสร้างการบูรณาการระดับอำเภอ ซึ่งได้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอรับการ สนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ไว้แล้ว โดยได้จัดประชุมไปแล้ว 4 ครั้ง ซึ่งคงต้องขอความร่วมมือจากจังหวัดในการสนับสนุนบุคลากรให้กับอำเภอด้วย ซึ่งจะได้นำเสนอความคืบหน้า ต่อ ศตจ. ต่อไป

ประธาน

กระทรวงมหาดไทยต้องเร่งดำเนินการเรื่องทีมงาน ศตจ. ระดับจังหวัดและอำเภอให้มีความชัดเจน การเลือกจังหวัดและอำเภอนำร่อง จะต้องไม่ขัดกับเรื่องการวางแผน

อธิบดีกรรมการปกครอง

ขณะนี้ได้กำหนดแนวทางนำร่องลงไปแล้ว เพื่อดูว่ายังมีปัญหาใดๆ หรือไม่ ได้จัดกลุ่ม

งานชิ้นใหม่เพื่อให้บริการทั้งหมดของอำเภอ เช่น ในด้านการพัฒนาสังคม ความมั่นคง อำนาจ ความเป็นธรรม แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและความยากจน ส่งเสริมการปกครองและพัฒนา การเมือง ฯลฯ ในแบบสำรวจที่กำหนด ได้ผ่านความเห็นชอบจากฝ่ายต่างๆ แล้ว เป็นการสำรวจ demand และ Supply ข้อมูลที่เก็บเพิ่มเติมจะนำมาดำเนินการในรอบ 2 ในส่วนของการ กำหนดออกการวางแผนงาน จะมี 3 รอบ ในรอบแรก บางอำเภอได้พัฒนาปรับปรุงข้อมูลไปบ้าง แล้ว และได้สั่งการให้ verify รายครัวเรือนให้ได้

นายไมตรี อินทุสุต ศตจ.มท.

มติคณะรัฐมนตรีให้ทุกส่วนสนับสนุนการวางแผนงานโดยกระทรวงหลักสนับสนุนบุคลากร และให้ ศตจ. กำหนดแนวทาง ส่วนเรื่องอำเภอนำร่องจะนำข้อสังเกตมาพิจารณาอีกครั้ง และนำเสนอในการประชุม ศตจ. คราวหน้าต่อไป ใน 4 เดือนนี้ ไฟล์ข้อมูลครัวเรือนจะต้องเสร็จ การ re-check เรื่องที่ดิน อำเภอและจังหวัด จะประสานกับ ศตจ.กษ. เพื่อดำเนินการในอำเภอนำร่องก่อน โดยข้อมูลแบบใหม่จะมีข้อมูลด้านที่ดินด้วย หากพื้นที่ใดพร้อมก็จะดำเนินการเลย

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

การวางแผนงานจะต้องลงไปตรวจสอบข้อมูลใหม่ให้ถูกต้อง หลังจากนั้นก็พิจารณาว่า ถ้าปัญหาใดอำเภอมียุทธศาสตร์ในแก้ไขได้ ก็ให้แก้ไขไปเลย ขณะนี้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบเสร็จเรียบร้อยแล้วถึงระดับตำบลหมู่บ้าน ว่าที่ดินอยู่ที่ใดบ้าง และจะประสานเพื่อแก้ไขปัญหาในด้านอื่นๆ เช่น การฝึกฝนอาชีพต่อไป

น.ส.สุมาภรณ์ แซ่ลิ้ม กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุขมี 2 เรื่องที่เกี่ยวข้อง คือ เรื่องสุขภาพ และเรื่องอาชีพ แต่กระทรวงสาธารณสุขไม่ได้เป็นอนุกรรมการในการวางแผนงานในส่วนกลาง จึงขอให้เพิ่มเติมด้วยเรื่องอาชีพ ขอความชัดเจนเรื่องฐานข้อมูล งบกลางปี 2548 สามารถขยายต่อถึง 2549 หรือ 2550 หรือไม่ หากรอก็จะทำงานไม่ทัน เห็นว่าสมควรดำเนินการใน 2 ทาง โดยไม่ต้องรอข้อมูลก่อน เพราะมีฐานข้อมูลเดิมอยู่แล้ว นอกจากนี้มีเรื่องการนัดเพื่อสุขภาพ ซึ่งมีงบประมาณไม่เพียงพอ ขอให้พิจารณาด้วย

ประธาน

หากแยกดำเนินการอาจทำให้มองไม่เห็นปัญหาที่ชัดเจน ขอให้ดูเป้าหมายคนเดือดร้อน ยากจนจริงๆ ก่อน เราต้องค้นหาต่อ ไม่ให้เกิดการตกสำรวจ ส่วนเรื่องงบประมาณต้องพิจารณากันอีกครั้ง ต้องดูความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาและต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว ไม่จำเป็นต้องรอ 4 เดือนก่อนเพราะอาจจะไม่ทันการณ์

เลขาธิการ สปก.

ในเรื่องการจัดที่ดินทำกินและแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินนั้น ตามแนวคิดเดิมแยกการจัดที่ดินเป็น 2 กรณี คือ กรณีรับรองสิทธิ กรณีมีที่ดินอยู่แล้ว และกรณีผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินซึ่งต้องการที่ดินให้ ซึ่งการดำเนินการมี 2 แนวทาง คือ คาราวานแก้จน หรือให้อำเภอพิจารณาเลือกว่า จะใช้คาราวานแก้จนหรือจัดทีมลงไปตรวจสอบ ยกตัวอย่างเช่น ที่อำเภอด่านมะขามเตี้ยจะเป็นอำเภอแรกที่ดำเนินการครบทุกขั้นตอน หากแต่ละอำเภอเร่งตรวจสอบ demand ให้เสร็จสิ้น ก็จะทำให้เป้าหมายดำเนินการเหลือเท่าใด และพยายามหา Supply ควบคู่กันไป

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คาราวานแก้จนจะเข้าไปดำเนินการหารายละเอียดทุกอย่าง ทั้ง Demand และ Supply แล้วทำแผนชุมชนแล้วแก้ไขในเชิงรูปธรรมที่ชุมชนต้องการ

นายเสรี ศรีหะไตร นายอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

การตรวจสอบครั้งที่ 2 ใช้ข้อมูลการจดทะเบียนและ จปฐ. มาผสมผสานกัน แล้วตรวจสอบความต้องการให้ชัดเจน verify เพื่อทราบความต้องการจริง ไม่ได้รอบ 2 หากเกินความสามารถก็ส่งต่อให้ อบต. เพื่อแก้ไขในขีดความสามารถของ อบต. เช่น ส่งเสริมอาชีพ ฯลฯ การเสริมงบประมาณ ใช้แผนชุมชนเป็นหลักเพื่อให้เกิดการสานต่อที่ยั่งยืน ฐานชุมชนต้องแน่น มีทั้งชุด verify และชุดความช่วยเหลือ

ประธาน

ต้องมีความชัดเจน พิจารณาหา supply ในตัวจังหวัดด้วย เพื่อนำไป matching ให้ได้ทีมงานระดับอำเภอ ต้องมีความชัดเจน อำเภอเป็นตัวกลางดึง demand เข้าไปแก้ไข เช่น ฝึกอาชีพ ฯลฯ หาก อบต. ใดมีศักยภาพก็จะเกิดประโยชน์ นายอำเภอต้องเข้าในทักษะนี้ และต้องดำเนินการไปเลย ไม่ต้องรอ 4 เดือน

นายทองหล่อ พลโคตร ที่ปรึกษา

การแก้ไขปัญหาความยากจนไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากข้อมูลคนจนที่แท้จริงยังไม่ชัดเจน แนวทางการแก้ปัญหายังไม่มีทิศทางที่ชัดเจนแน่นอน ดังนั้น ต้องขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาไปพร้อมๆ กัน หากดำเนินการได้ทันที ก็ควรดำเนินการไปเลย ทั้งนี้ อาจต้องปรับโครงสร้างเรื่องบุคลากรระดับอำเภอด้วย

เลขาธิการ สปก.

เรื่องทีมงานของอำเภอ เห็นว่าการจัดการวานแก่น ต้องใช้ข้อมูลพื้นฐานในหมู่บ้านในการตรวจสอบปัญหา ดังนั้นในช่วงของการเข้าไปดำเนินการต้องเป็นทีม หากมีปัญหาคือที่สามารถแก้ไขได้ก็ให้แก้ไขไปเลย ปัญหาใดที่แก้ไขไม่ได้ ทีมงานจะต้องประมวลปัญหาและแยกแยะเพื่อส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแนวผังชั้น เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ แต่ในขั้นตอนการแก้ไขปัญหาอาจไม่จำเป็นต้องเข้าเป็นทีม อย่างไรก็ดี จะต้องมีการพบช่วงต่อหลังจากแยกแยะปัญหาให้ได้

ผู้แทนกระทรวงแรงงาน

กระทรวงแรงงานไม่มีเจ้าหน้าที่ในอำเภอ แต่ได้สั่งการให้แรงงานจังหวัดทำหน้าที่ในอำเภอด้วยแล้ว

ประธาน

กระทรวงการคลังมี ธกส. ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของนายอำเภออยู่แล้ว ต้องมีทีมงานของนายอำเภอลงไปทำงานในพื้นที่ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ทุกผังชั้นต้องมีคนเข้ารับผิดชอบ

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ตามที่ประธานมอบแนวทาง เห็นพ้องตรงกันว่า การวานแก่น ต้องตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง หากแก้ไขได้ให้แก้ไขไปเลย หากแก้ไขไม่ได้ ก็จะต้องส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นายไมตรี อินทุสุต ศตจ.มท.

ศตจ. จะรีบไปดำเนินการออกคำสั่งจัดตั้งทีมงานให้ชัดเจน โดยมีทั้งโครงสร้างการบริหารจัดการ ที่ครอบคลุมเพื่อช่วยกันทำงาน

นายวรวิทย์ จำปรัตน์ สำนักงบประมาณ

การดำเนินงานลักษณะนี้จะได้ประโยชน์ หลัง verify ข้อมูล กลุ่มเป้าหมายแต่ละด้านต้องแยกแยะอีกครั้งเพื่อจัดวิธีการดำเนินการได้เหมาะสม ซึ่งจะเกี่ยวกับงบประมาณ กลุ่มเป้าหมายต้องชัดเจน วิธีการชัดเจน

ประธาน

เมื่อการวานแก่นลงดำเนินการครบทุกหมู่บ้าน จะเกิดเป้าหมายที่ชัดเจน ในระยะเริ่มต้นอาจมีการประชุมกระทรวงหลักเพื่อติดตามงานเป็นประจำทุกสัปดาห์

มติที่ประชุม ทราบ / หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการต่อไป

คำสั่งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนกระทรวงมหาดไทย
ที่ 7/2548

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานประสานการดำเนินการด้านแผนชุมชนพึ่งตนเองกระทรวงมหาดไทย

ตามคำสั่งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนกระทรวงมหาดไทย ที่ 2/2548 ลงวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2548 แต่งตั้งคณะทำงานประสานการดำเนินการด้านแผนชุมชนพึ่งตนเองระดับตำบล โดยมีอำนาจหน้าที่ในการประสานกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.) และเครือข่ายภาคประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองระดับตำบล สนับสนุนและส่งเสริมภาคประชาชนให้เข้ามามีบทบาท และเป็นแกนหลักในการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง โดยมีภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และภาควิชาการโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เข้าร่วมดำเนินการ และพัฒนากลไกบริหารจัดการเชิงพื้นที่ นั้น

เพื่อให้มีการเสริมประสานกันระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน ในการบูรณาการการทำงานร่วมกันศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนกระทรวงมหาดไทย จึงให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว และแต่งตั้งคณะทำงานประสานการดำเนินการด้านแผนชุมชนพึ่งตนเองกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

1. องค์ประกอบ

1.1	นายจรรพพงศ์ พลเดช
รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	ประธานคณะกรรมการ
1.2	นายไมตรี อินทุสุต
รอง ผวจ.นครศรีธรรมราช
ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	รองประธานคณะกรรมการ
1.3	ผู้อำนวยการสำนักงานการบริหาร
การปกครองท้องถิ่น
กรมการปกครอง	คณะทำงาน
1.4	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	คณะทำงาน

1.5	ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	คณะทำงาน
1.6	ผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน	คณะทำงาน
1.7	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ
กรมการพัฒนาชุมชน	คณะทำงาน
1.8	ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์ความมั่นคงภายใน
สำนักนโยบายและแผน สป.มท.	คณะทำงาน
1.9	ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์
ด้านการพัฒนาชุมชน
และส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สป.มท.	คณะทำงาน
1.10	ผู้อำนวยการส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	คณะทำงาน
1.11	นายสรรค์ชัย อินทว้าง
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริม
และพัฒนาศักยภาพชุมชนกรมการพัฒนาชุมชน	คณะทำงาน
1.12	นางสาวสุณี สุทธิวานิช
ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาระบบ
บริหารจัดการชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน	คณะทำงาน
1.13	ผู้แทนกรมการปกครอง ที่ได้รับมอบหมาย	คณะทำงาน
1.14	นางฐสม รัตนินิตย์
ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน
กรมการพัฒนาชุมชน	คณะทำงานและเลขานุการ
1.15	นายยอดยิ่ง ตันรัตนะ
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 ว
กรมการพัฒนาชุมชน	คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
1.16	นางกรรณิการ์ วนิชประภา
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย
และแผน 8 ว สนผ.สป.	คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
1.17	นายกฤษฎดา สมประสงค์
หัวหน้าฝ่ายการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
และการมีส่วนร่วม
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ

1.18 เจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการต่อสู้
เพื่อเอาชนะความยากจน
กระทรวงมหาดไทย ที่ได้รับมอบหมาย

คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

2.1 ประสานงานกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และเครือข่ายภาคประชาชนในการจัดแผนชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อให้แผนชุมชนเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน

2.2 สนับสนุนและส่งเสริมภาคประชาชนให้เข้ามามีบทบาทและเป็นแกนหลักในการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง โดยมีภาคีภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และภาควิชาการโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เข้าร่วมดำเนินการ

2.3 พัฒนากลไกบริหารจัดการเชิงพื้นที่ โดยการบูรณาการร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และจังหวัดโครงการนำร่อง

2.4 ศึกษา รวบรวมปัญหา อุปสรรค และติดตามผลการดำเนินงานจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองเพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและขยายผลแผนชุมชนในพื้นที่อื่นๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและขยายผลแผนชุมชนในพื้นที่อื่นๆ

2.5 หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนกระทรวงมหาดไทย (ศตจ.มท.)

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2548

(นายสุจิต ปัจฉินันท์)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

รองผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน
กระทรวงมหาดไทย

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายสุจิตต์ ปัจฉิมนันท์	ปลัดกระทรวงมหาดไทย รองผู้อำนวยการศูนย์อำนวยความสะดวก เพื่อเอาชนะความยากจน กระทรวงมหาดไทย
นายนิรันดร์ จงวุฒิเวทย์	อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
นายจารุพงศ์ พลเดช	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ประธานคณะกรรมการประสานการดำเนินการ ด้านแผนชุมชนพึ่งตนเอง กระทรวงมหาดไทย
นายไมตรี อินทุสุต	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย รองประธานคณะกรรมการประสานการดำเนินการ ด้านแผนชุมชนพึ่งตนเอง กระทรวงมหาดไทย

ผู้จัดทำ

คณะกรรมการประสานการดำเนินการด้านแผนชุมชนพึ่งตนเอง กระทรวงมหาดไทย

คณะบรรณาธิการ

น.ส.สุณี สุทธิวานิช	นางกรรณิการ์ วณิชประภา
นางศิริวรรณ ทรายแก้ว	นายรังสรรค์ หังสะนาวิน
น.ส.ปริศนา โกมลละสุต	นางชฎาพร ร่มธรรมกุล
น.ส.ชนมณัฐ รอดบุญธรรม	น.ส.วจิรา เดชารัตน์

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ศูนย์อำนวยความสะดวกเพื่อเอาชนะความยากจน กระทรวงมหาดไทย

โทร. 0 2225 9908, 0 2223 8661

รูปเล่มและจัดพิมพ์

บริษัท ขวัญปักษ์สรีร์ บิสซิเนส กรุป จำกัด